

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 6 (1839)

П'ятниця, 6 лютого 2015 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

У КРИМСЬКОМУ СТАЄ НЕ ЛІШЕ СТРАШНО ЖИТИ, АЛЕ Й ПОМИНАТИ ПОМЕРЛИХ...

2 ЛЮТОГО ВІДОМІЙ УКРАЇНСЬКІЙ АРТИСТ, ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ ВЕДУЧИЙ, ПРОДЮСЕР, АКТОР, ЛІДЕР ГУРТУ «СКРЯБІН» АНДРІЙ КУЗЬМЕНКО (КУЗЬМА) ТРАГІЧНО ЗАГІНУВ У ДОРОЖНО-ТРАНСПОРТНІЙ ПРИГОДІ НЕПОДАЛІК ВІД СЕЛА ЛОЗУВАТКА КРИВОРІЗЬКОГО РАЙОНУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

Він повертається з концерту, який напередодні проходив у Кривому Розі на честь 25-річчя гурту «Скрябін». Як повідомляє прес-служба Департаменту ДАІ МВС України, співак загинув унаслідок дорожньо-транспортної пригоди. «Це було зустрічне зіткнення. Орієнтовно посередині пройдлою частини. Обставини з'ясовуються. Удар був дуже великої сили...». Суворий вирок офіційного прес-релізу: «Отримані Кузьмою травми були несумісні з життям і він загинув одразу на місці».

Водій молоковоза, з яким зіткнувся легковик, не постраждав, хоча вантажівку ударом відкинуло аж на убіччя. Супутницю Кузьми 32-річну Ольгу Любченко врятувало те, що вона була пристебнута ременем безпеки. «Вона перебуває у відділенні політравми, її стан — середньої тяжкості», — розповіли в лікарні. До слова, зі сторінки у соцмережі стало відомо, що постраждала, яка працює адміністратором гурту «Скрябін», родом з Євпаторії.

«Сьогодні загинув Андрій Кузьменко. Шкода кожного, хто гине, але разом з Кузь-

мою міні втратили частинку серця», — написав на своїй сторінці в «Твіттері» Президент Петро Порошенко.

Міністерство культури України висловило ширше співчуття рідним, близьким, друзям та колегам Андрія Кузьменка, а також усім шанувальникам його творчості.

У Києві кілька тисяч людей впродовж вечора і аж до самої ночі вшановували пам'ять Андрія Кузьменка, пише gazeta.ua. Люди несли багато квітів та свічок. Пенсіонери, молодь і навіть діти. Прийшло багато музикантів з музичними інструментами, які влаштували на сходах стели імпровізовану сцену, на якій виконували хіти Андрія Кузьменка. Люди в унісіон виконали кілька композицій, таких, як «Старі фотографії», «Сти собі сама», «Люди як кораблі» та інші. Всередині монумента Незалежності кияни облаштували імпровізований меморіал — по периметру викладено сотні різномальорівих лампадок, роздруковіків портретів Андрія, букетів гвоздик та синьо-жовтих стрічок. Люди не стримували сліз та емоцій.

Згадати Андрія Кузьменка прийшло багато відомих і не тільки музикантів. Перед киянами виступили друзі померлого, товариші, колеги з шоу-бізнесу.

«Фізично його не стало. Господь забрав до себе найкращого. Такого, як Цой чи Тальков, — не стримує сліз співак Віктор Павлік. — У голові не вкладається. Це був справжній син України. Він назавжди залишиться в наших серцях. Андрій дуже любив життя, людей, спілкування

МОРОЦІ

Так Кузьму поминали у Сімферополі...

— в дошку наш. Був без пафосу, але міг сказати щось гостре з матюком. І він мав раций. Він вписаний в історію України. Кузьма був, і буде завжди з нами».

Присутні вшанували пам'ять Кузьми Скрябіна хвилиною мовчання. Після чого сотні людей підняли над головами мобільні телефони з увімкненими ліхтариками і заспівали «Пливі кача по Тисині»...

Подібні акції відбулися у багатьох українських містах — Дніпропетровську, Одесі, Харкові, Львові, Вінниці, Запоріжжі та Черкасах. А ось у Криму людям, які зібралися вшанувати пам'ять Андрія Кузьменка, російські силовики не дали провести акцію.

У Севастополі хотіли пом'янути Кузьму імпровізованим концертом біля пам'ятника Тарасу Шевченку. На місце запланованої зустрічі підійшло всього декілька людей, проте іх негайно зупинили силовики під приводом перевірки документів. Відразу десь «знайшлися» кілька громадян у цивільному, які «стали на підтримку поліцейських».

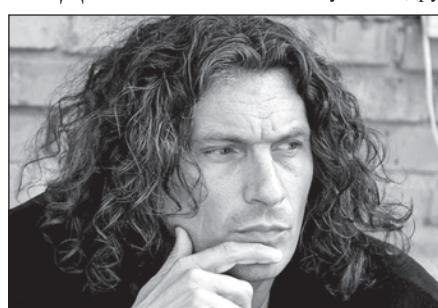
Як повідомляють «Аргументи тижня — Крим», учасники заходу встигли запалити кілька свічок і включити композиції групи в телефонах. Але співробітники поліції та Слід-

чого комітету змусили загасити свічки, вимкнути музiku та розійтися.

У Сімферополі прихильники Андрія Кузьменка зібралися вшанувати пам'ять загиблого виконавця відразу в двох місцях. Як повідомляють кореспонденти «Крим.Реалії», акцію на площі Леніна, куди прийшло не менше 20 людей з квітами, практично відразу притинили поліцейські. Співробітники поліції забороняли журналістам здійснювати foto- і відеозйомку.

Інша зустріч проходила в менш людному місці, учасники її не анонсували і, за словами кореспондента, дуже боялися не лише поліцейських, але й уваги журналістів. На дитячому майданчику в одному з районів Сімферополя зібралися близько 30 осіб, які виклали зі свічок — Кузьма, запалили їх і вклічили кілька пісень гурту «Скрябін» на телефонах. Як повідомляють «Крим.Реалії», побачивши відеокамеру в одного з журналістів, учасники акції розбеглися...

Уявити собі таке «поминання» за часів ненависної шовіністської «бандерівської» України кримчани просто не можуть! Як і багато чого іншого, що після російської окупації увірвалося в наше кримське життя...

РУКИ ГЕТЬ ВІД ЕДЕМА ОСМАНОВА!

Репресії в анексованому Росією Криму тривають. 19 січня невідомі в уніформах без розпізнавальних знаків, діючи brutally, схопили на бензозаправній станції в селищі Чорноморське Едема Османова та, викинувши його до авто, повезли в невідомому напрямку. Жодних пояснень ні його, ні приступів при тій відразливій сцені його дружини надано не було. Не було пред'явлено жодних звинувачень чи постанов про арешт. Ніхто не зачітував Едемові його права, не ве-

лося жодної мови бодай про дзвінок адвокатові. Чоловіка схопили, як хапають най-небезпечніших злочинців, рецидивістів, убивць, терористів.

Сім'я Османових є яскравим прикладом ставлення влади — спершу совєцької, тепер аксьоновсько-путінської до кримілі. Спершу, на початку дев'яностих, цій сім'ї не давали можливості оселитися в Криму в ЗАКОННО придбаному будинку — кілька разів виселяли, запроторивши батьків та малолітніх

Едема та його брата до Сімферопольського СІЗО, розлучивши батьків та синів.

Тепер звинувачують вже самого Едема, батька малолітніх діток. В чому? Що ж вчинив Едем Османов, аби заслужити таке ставлення до себе? Може, Боже, борони, вбив кого, висадив у повітря лікарню, підпалив Божий храм чи розповсюджував гашіш серед школярів? Зовсім ні. То в чому ж його вина?

(Продовження на 3-й стор.)

Ахтем Чайгоз (ліворуч) і Рефат Чубаров

РЕПРЕСІЇ ПРОТИ КИРИМЛИ
Едем Османов

По-бандитськи захоплені російськими поліцаями. Під час брутального арешту не було надано жодних пояснень, не надано можливості з'язатися з адвокатом. На підставі голосованих звинувачень в застосуванні сили до поліціянтів, "суд" кинув його за грата на два місяці — до 21 березня.

У Криму 29 січня був затриманий заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу Ахтем Чайгоз. Як заявив офіційний представник Слідчого комітету Росії Володимир Маркін, Чайгоз затриманий «за підрозбою в організації та участі в масових заворушеннях».

За його словами, йдеться про події 26 лютого 2014 року, коли проходила акція протесту за участі Меджлісу кримськотатарського народу в Сімферополі, біля будівлі кримського парламенту. Кіївський районний суд Сімферополя обрав Чайгозу запобіжний захід у вигляді утримання під вартою до 19 лютого 2015 року.

30 січня в будинку Ахтема Чайгоза завершився обшук, який тривав більше 9 годин.

Про це з місяця події повідомив кореспондент «Крим.Реалії». Після обшуку будинок залишився в розгромленому стані: перевернуті речі, меблі, підняті підлога, зламані сходинки. Дружина Чайгоза — Ельміра Аблайлімова весь цей час перебувала в будинку одна, нікого з рідних більше не пустили. За її словами, у результаті обшуку нічого не знайшли, крім мисливського патрона, про походження якого вона нічого не знає.

Також, за словами Аблайлімової, було вилучено 2 тисячі доларів і 100 євро особистих заощаджень, крім того, сувенірні монети, які дарувалися під час поїздок у Татарстан, а також вся комп'ютерна техніка та особисті телефони...

Кузьма Скрябін

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnicstvo@gmail.com
Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

МИ СИЛЬНІ СВОЮ ЕДНІСТЮ!

Президент Петро Порошенко під час робочої поїздки до Харківської області провів нараду з адміністративно-господарським активом. Глава держави подякував Харкову і всій українській Слобожанщині за те, що протягом останнього року вони докладали і докладають зусиль для збереження миру і стабільності в регіоні і територіальної цілісності України.

«Наши вороги планував — і все ще планує! — через свою розгалужену агентуру підпалити Харківщину; принести сюди такі ж біди й страждання, які він обрушив на голови мешканців Донбасу», — зазначив Президент та за-

клікав харків'ян не втрачати пильності.

«Ми сильні, насамперед, своєю єдністю. Я впевнений, ми переможемо, вистоїмо, реформуємо і змінимо крайні», — сказав Петро Порошенко.

Президент зазначив, що, попри ідеологічні розбіжності, політичні сили Харківщини підтримують єдність і територіальну цілісність України. «Політичні конфлікти внутрішні, в сенсі політичної конкуренції та боротьби, не повинні розкачувати ситуацію. Вони мають вирішуватися цивілізовано, на місцевих виборах», — сказав Президент. Петро Порошенко наголо-

шив, що є принципові речі, які не можуть бути предметом для компромісу. «Україна не буде федерацією, а залишиться унітарною державою. Європейський вибір — не підлягає дискусії, а єдиною державною мовою є і буде українська», — зазначив Президент. При цьому він підкреслив, що ніхто й ніколи не зазихатиме на право українців говорити тією мовою, якою їм зручно, в тому числі російською.

Окрім Голова держави звернув увагу на важливу роль військово-промислового комплексу Харківщини в зміщенні обороноздатності країни. «Роль Харкова тут непересічна. Тут кується наша броня», — наголосив Президент.

ЗАЛИШИЛОСЬ УПІЙМАТИ...

Верховна Рада підтримала законопроект «Про позбавлення Віктора Януковича звання Президента України». За відповідне рішення за основу і в шілому проголосували 281 депутат.

Авторами законопроекту стали лідери фракції ВО «Батьківщина» Юлія Тимошенко і Радикальної партії Олег Ляшко, а також заступник фракції «Національний Фронт» Андрій Тетерук і депутат від Радикальної партії Сергій Скуратовський.

«За це рішення треба голосувати, але водночас треба доставити його в Україну. А для цього ми маємо змусити керівників правоохоронних органів провести таку роботу. Україна досі не попросила Росію видати цього злочинця. Треба позбавити не лише звання, але й грошей і свободи», — зазначив Єгор Соболев із «Самопомочі».

Президентське звання зазвичай залишається за особою на все життя, якщо тільки президент не був усунений з посади в порядку імпічменту.

Янукович втік з Києва в ніч на 22 лютого 2014 року і невдовзі остаточно залишив Україну. У той же день Рада позбавила його президентських повноважень і призначила в.о. президента Олександра Турчинова. Разом з тим, Янукович у своїх заявах продовжує говорити, що є легітимним президентом України, оскільки в країні, за його словами, відбулося військове захоплення влади.

Віктор Янукович — фігурант шонайменше шести кримінальних справ, зокрема, його підозрюють у причетності до масових убивств мітингувальників під час Євромайдану. Януковича, який наразі перебуває в Росії, також розшукує Інтерпол.

Радіо «Свобода»

«РЕАНІМАЦІЯ СТАЛІНІЗМУ»

Цього тижня в Лівадійському палаці має відбутися відкриття пам'ятника «великій трійці» — главам держав, які брали участь в Ялтинській конференції: Йосипу Сталіну, Франкліну Рузельту та Вінстону Черчиллю. Монумент, виготовлений відомим скульптором Зурабом Церетелі, збиралися встановити ще 10 років тому, але тоді ця ініціатива викликала обурення і протести з боку політиків та громадськості, тому від цієї ідеї віршили відмовитися. Зарах думки кримської громадськості щодо встановлення скандального пам'ятника розділилися: одні схвалюють ініціативу, називаючи це даниною історичній пам'яті, інші — виступають проти, вважаючи, що таким чином відбувається «реанімація сталінізму».

Ялтинська (Кримська) конференція союзних держав — друга за рахунком зустріч лідерів країн антигітлерівської коаліції — СРСР, США та Великобританії — під час Другої світової війни, присвячена встановленню післявоєнного світового порядку. Конференція відбувалася в Лівадійському палаці з 4 до 11 лютого 1945 року і стала останньою конференцією лідерів антигітлерівської коаліції «великої трійки» в дядерну епоху.

Вперше ідея встановити пам'ятник «великій трійці» виникла наприкінці 2004 року. Тоді — за кілька місяців до заходів, присвячених 60-річчю Ялтинської конференції, — про заплановану ініціативу повідомили влади автономії. Як сказав тоді віцепрем'єр кримського уряду Володимир Казарін, цей пам'ятник стане першим пам'ятником Йосипу Сталіну з часів розвінчання «культу особи» на всьому пострадянському просторі. Однак проти встановлення монумента виступили представники кримськотатарської та української громадськості. Вони нагадали про негативну роль Сталіна в історії цих народів, звинувачивши його в депортaciї кримських татар, німців, греків, болгар, вірменів в 1944 році, а також у репресіях 1920-1930-х років і голодоморі. Крім того, з ініціативи низки громадських організацій на території Криму відбулися акції протесту проти відкриття цього пам'ятника в Лівадійському палаці. Пізніше влада Криму відмовилася від цієї затії.

Один з ініціаторів встанов-

лення пам'ятника в 2005 році, екс-спікер парламенту автономії, а нині перший секретар комітету Кримського відділення партії «Комуністи Росії» Леонід Грач визнає, що відкриття композиції «великій трійці» в Ялті. «Насправді, це — фіксація видатної події, яка визначила долю світу. Не відзначити це, напевно, неправильно. Це — все одно, що спростовувати існування цього факту», — сказав О. Габріелян.

При цьому він виступає за те, щоб не змінювати різні історичні події: Ялтинську конференцію і депортaciю народів. «Ми засуджуємо факт депортaciї. Але є символи і люди, які стають символами. Історія дуже багатопланова, має різні інтерпретації», — зазначив Габріелян.

Заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу Наріман Джелял вважає, що встановлення пам'ятника «великій трійці», коли в Криму «дуже складні стосунки між кримськотатарським народом і владою, фактично відсутня довіра кримських татар до влади, не несе позитивного ефекту». «Роль Сталіна у долі кримськотатарського народу, як і

Композиція «велика трійка» зображує Сталіна, Рузельта та Черчилля на конференції і виконана з 10 тонн бронзи з добавкою інших цінних матеріалів. Висота пам'ятника складає 4 м 10 см, довжина — 6 м 70 см.

РАДА ЗВЕРНУЛАСЬ У ГААГУ...

Народні депутати ухвалили заяву Верховної Ради до Міжнародного кримінального суду в Гаазі для покарання злочинів проти людяності та військових злочинів вищими посадовими особами РФ. Як передає кореспондент «Укрінформу», відповідне рішення підтримали 271 народ.

Згідно з текстом заяви, Рада звертається до Міжнародного кримінального суду з метою притягнення до кримінальної відповідальності вищих посадових осіб Російської Федерації та керівників «ДНР» і «ЛНР» за злочини проти людяності, військові злочини, вчинені на території України, починаючи з 20 лютого 2014 року і дотепер.

У заявлі також йдеється, що Україна визнає юрисдикцію Міжнародного кримінального суду щодо злочинів проти людяності та військових злочинів вищими посадовими особами РФ та іншими особами, які призвели до тяжких наслідків та масових убивств українських громадян.

«МИ ПОЧУЛИ ПРОХАННЯ ПУТИНА...»

Громадянин Російської Федерації в'їжджає до України виключно за закордонними паспортами. Відповідну постанову підписав Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк, повідомляє пресслужба уряду.

Прем'єр-міністр наголосив на необхідності посилення контролю над українсько-російським кордоном і «запровадження європейських правил перетину державного кордону, в тому числі громадянами Російської Федерації».

А. Яценюк повідомив, що уряд ухвалив постанову про зупинку дії окремих положень угоди між Україною і Російською Федерацією про безвізові поїздки громадян України і РФ: «Ми вилучаемо внутрішній паспорт і свідоцтво про народження як підставу для перетину українського державного кордону». Положення щодо решти зазначених у двосторонній угоді докumentів громадян РФ для в'їзу на територію України, наприклад, дипломатичний та службовий паспорт, залишаються чинними.

Глава уряду нагадав, що президент Росії Володимир Путін «просив перейти на перетин державного кордону виключно за закордонними паспортами»: «Що ж, ми його прохання почули. Тепер необхідно, щоб російські громадяни, як і просив Володимир Путін, користувалися виключно закордонними паспортами». Такий крок, підкреслив Яценюк, даст змогу суттєво посилити контроль на кордоні та забезпечити інтереси національної безпеки України.

ну долю своєї родини, яка постраждала внаслідок депортациї кримськотатарського народу в 1944 році. «Я думаю про свого батька, який залишився круглим сиротою в 12 років, втративши в першому ж році депортaciї діда, батька, матір і шістьох братів. Тіло матері, померлої або вмертвленої в лікарні, кинули в загальну величезну яму в саду лікарні. Бабуся, мама моєї мами, померла в перші ж дні від тифу, залишивши сиротами своїх сімох дітей.

Надумку Джеляля, в історії Росії «небагато більш гідні особистості, встановлення пам'ятника яким не викликало б якогось відторгнення». У цьому випадку, як вважає заступник голови Меджлісу, реалізація зазначененої ідеї має відбуватися «після якоїсь згоди». «Чомусь, коли мусульмани Криму вимагали від влади дозволу на будівництво Соборної мечеті, відразу ж придумували місцеві референдуми, говорили про те, що комусь щось буде заражати, ми не можемо допустити, поки не обговоримо це з громадськістю, знаходили купу причин, а пам'ятник Сталіну встановлюють, особливо не цікавлячись думкою інших людей», — зазначив Н. Джеляля.

РУКИ ГЕТЬ ВІД ЕДЕМА ОСМАНОВА!

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

Чим завинив Едем Османов, щоб з ним поводились як з найнебезпечнішим злочинцем, щоб, як нам кажуть, найсправедливіша у цілому світі російська Феміда у найбрутальніший спосіб за-проторила його за грата, шиючи нову справу?

Як виявляється, Едема звинувачують у тому, що він – уявіть собі – застосував силу(???) до бійців батальйону міліції особливого призначення «Беркут» (теперішні російські поліції) під час зустрічі лідера кримськотатарського народу Мустафи Джемілева 3 травня минулого 2014 року. Ось як це викладено в постанові суду від 21 січня 2015 року:

установил:

Уголовное дело № 2014687003 возбуждено 04 мая 2014 года по факту применения неустановленными лицами насилия, не опасного для жизни и здоровья, милиционеров БМОН «Беркут» МВД по Республике Крым, по признакам преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 318 УК РФ.

Органами предварительного следствия установлено, что Османов Э.М. 03 мая 2014 года в период времени с 08 часов 00 минут до 17 часов 00 минут, точное время следствием не установлено, в районе пограничного пункта пропуска физических лиц и автотранспортных средств «Армянск» («Гурецкий Вал»), расположенного на 115-м километре автодороги «Херсон-Джанкой-Феодосия-Керчь», на расстоянии около 4 км. в северном направлении от административной границы г. Армянск Краснoperекопского района Республики Крым Российской Федерации, Османов Эдем Мустафаевич, 03.01.1981 года рождения, имея умысел на встречу на территории Республики Украины иностранного гражданина Джемилева Мустафы и препровождение последнего через указанный пункт пропуска на территорию Российской Федерации, действуя вопреки законным требованиям сотрудников МВД по Республике Крым осуществлявших охрану общественного порядка на пункте пропуска «Армянск» не допускающих посторонних лиц на территорию пункта пропуска, достоверно зная о действующем запрете на въезд иностранного гражданина Джемилева Мустафы на территорию Российской Федерации, действуя с умыслом на применение насилия в отношении представителя власти – сотрудника батальона милиции особого назначения (БМОН) «Беркут» МВД по Республике Крым – Крупского А.В., воспрепятствуя законной деятельности представителя власти, действуя в целях нарушения нормальной деятельности органов власти и подрыва их авторитета, осознавая, что Крупский А.В. является сотрудником милиции и находится при исполнении своих должностных обязанностей в форменном обмундировании, осознавая противоправность своих действий, применил физическую силу в отношении сотрудника батальона милиции особого назначения (БМОН) «Беркут» Крупского А.В., причинив тем самым последнему физическую боль и моральные страдания.

Я знаю Едема протягом десятиліть, тож мені неможливо навіть уявити, щоб ця спокійна, толерантна, ввічлива молода людина ні з того, ні з цього кидалася на поліція, як читачеві важко уявити, скажімо, оленя, який ганяє по лісу вовка, завдаючи йому фізичного болю та моральних страждань. Значно простіше уявити, що і в цьому випадку російська окупантська влада розправляється з тими, хто не сприймає її в своєму домі.

Погляньмо на «пташину»

На основании изложенного, руководствуясь ст. ст. 108 УПК Российской Федерации,

постановил:

Избрать Османову Энверу Мустафаевичу, 03 января 1981 года рождения, обвиняемому в совершении преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 318 УК РФ, меру пресечения в виде заключения под стражу сроком на два месяца, до 21 марта 2015 года включительно.

мову самої постанови, аби переконатися в тому. Зверніть увагу на «невстановлених осіб» та особливо на «не-встановлений час з 8.00 до 17.00». У всьому Всесвіті все відбувається у певному місці, у певний час. Якщо Едем штовхнув поліція, то це відбулося в певний момент часу, а не десь там з восьмої до сімнадцятої. Це тим більше справедливо, коли влада мала повну можливість фільмувати події (що й робилося) та використовувати їх як докази. Якщо точний час не встановлено, то це свідчить лише про одне: відеодоказів нема. Власне, нема жодних доказів. Бо того, хто завдав йому «нестерпного болю і моральних страждань», поліція

щину, а ті, хто прийшов зустріти його, піддаються репресіям та судовому переслідуванню.

Суд відмовляє в клопотанні адвоката про звільнення Едема Османова під заставу, оскільки той «може отказать воздействие на свидетелей, скрывающихся от органов предварительного следствия и суда, а также может продолжить заниматься преступной деятельностью», тим паче, – о, жах! – виявляється, що й сам Едем Мустафайович явився гражданином иностранного государства Украина и не имеет гражданства Российской Федерации. Далі постанова, ігноруючи будь-які розділові знаки (сказати б по-російськи «взахлеб»), по-

тому так російська влада вибудовує суспільний мир у багатонаціональному Криму? Невже просте несприйняття беззаконня, що чиниться на півострові вже протягом однадцяти місяців, беззаконня, яке не сприймає, власне, цілий світ, є для держави Росія достатнім приводом для арешту і запроторення до в'язниці? Але ж держава, яка зневажає свої власні закони, держава, яка знущається над народом, що дуже слизькою стежиною над глібоким пропаллям.

Вимагаю якнайшвидшого та безумовного звільнення Едема Османова та припинення шельмування кримських

Валентин БУТ

У КРИМУ ОБМЕЖУЮТЬ ПРАВА НЕ ЛІШЕ КРИМСЬКИХ ТАТАР, А Й УКРАЇНЦІВ

На території окупованого Криму утискаються права не лише кримськотатарського народу, а й українців. Про це заявляє Уповноважена Верховної Ради України з прав людини Валерія Лутковська.

«На кримському телебаченні залишили єдину українську програму з чотирьох, що існували раніше. Відбувається блокування україномовних Інтернет-сайтів для мешканців Криму. Закриваються українські школи в Щолкіно та Керчі. Українськими в Криму залишаються лише 4 школи, але їхнє україномовне майбутнє сумнівне. Триває тиск на Українську гімназію міста Сімферополя, де було суттєво скорочено викладання українською мовою», — зазначила вона.

У Криму фактично не залишилось україномовних друкованих ЗМІ, офіційних версій регіональних та комунальних ЗМІ українською мовою, констатує В. Лутковська.

Сінавер Кадиров

запізнівся. Вони тут все свідомо затягують, щоб я не встиг на літак. Куди піду далі, не знаю», — зауважив С. Кадиров.

У Криму в нього залишилася дружина, єдиний син активіста навчається в Києві.

Сінавер Кадиров повідомив, що не отримав російський паспорт, але й не писав відмови від громадянства Росії. За російськими законами він є громадянином Росії, оскільки станом на день проведення так званого референдуму 16 березня 2014 року був офіційно зареєстрований на території півострова.

Двоє членів Меджлісу, які разом із ним уночі були затримані, відпущені та вилетіли до Стамбула з Херсона.

Як повідомляє «Крим.Реалії», вночі 23 січня координатор Комітету із захисту прав кримськотатарського народу Ескендер Барієв, Абмеджіт Сулейманов, які є членами Меджлісу, та Сінавер Кадиров були затримані російськими прикордонниками при виїзді на материкову Україну. Всі пред'явили українські паспорти з кримською пропискою.

Сінавер Кадиров їхав на консультацію до лікаря, раніше він переніс операцію. Однак представники російських спецслужб оголосили йому, як іноземному громадянину, про адміністративне порушення при перетині кордону й після декількох годин «бесід» відвезли до суду.

Сінавер Кадиров є багаторічним учасником правозахисного та кримськотатарського національного руху. Брав участь у дисидентських групах, за антирадянську діяльність заарештовувався і був засуджений. У 2004 році став засновником руху «Азатлик! Свобода», виступав на захист групи кримських татар, засуджених у «справі бару «Коттон-клуб». Після анексії півострова увійшов до Комітету захисту прав кримських татар.

архівів з матеріалами про події 26 лютого минулого року.

«Вимагаємо від російської окупантій влади негайно звільнити Ахтема Чайгоза, припинити переслідування кримських татар і вжити заходів для припинення системних порушень прав людини в Автономній Республіці Крим. Закликаємо міжнародне спітовариство засудити акти переслідування і терору проти кримськотатарського населення Криму. Переконані, що репресії окупантій влади не зламають дух кримськотатарського народу, який пережив депортацию, організовану сталінським режимом», — наголосив Евген Перебийніс.

Значне погрішення становища з правами людини у Криму після окупаші та спроби анексії українського півострова висловлювали й численні правозахисні організації.

ТИМ ЧАСОМ... В анексованому Криму слідчий відділ УФСБ Росії викликає кримськотатарського активіста, голову ЦВК Курултаю кримськотатарського народу Заїра Смеляєва для надання свідчення у справі «3 травня». Допит запланований на сьогодні, в 10:00.

У тексті повідомлення, яке активіст розмістив у соціальній мережі Facebook, зокрема, йдеться, що відділом «здійснюються перевірка за фактом незаконного перетину 3 травня 2014 року в районі пункту пропуску «Армянськ автодорожний» державного кордону Російської Федерації невстановленими особами організованою групою із застосуванням насильства, тобто сконені злочину, передбаченого ч. 3 ст. 322 КК РФ».

Як повідомив у коментарі «Крим.Реалії» сам Заїр Смеляєв, він розіньює це як вигаданий привід з метою посилити репресії щодо кримських татар з боку російської влади.

КІЇВ ОБУРЕНИЙ БЕЗДІЛЯНІСТЮ РОСІЇ СТОСОВНО ЗВЕРНЕННЯ ПАРЄ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ САВЧЕНКО

Україна обурена відсутністю реагування з боку Російської Федерації на вимогу ПАРЄ звільнити Надію Савченко та інших українських політичних в'язнів у Росії, заявив спікер Міністерства закордонних справ України Евген Перебийніс.

«Ігноруючи думки світової спільноти та проводжуючи незаконне утримання нашої співвітчизни за фальсифікованими обвинуваченнями, Росія демонструє відверту зневагу до авторитетних міжнародних інститутів, грубо порушує свої зобов'язання як члена Ради Європи, учасника низки міжнародних конвенцій і двосторонніх угод з Україною», — сказав Е. Перебийніс на брифінгу у вітвоторах.

У МЗС висунули вимогу до Росії негайно звільнити Н. Савченко та всіх інших утримуваних РФ політичних в'язнів-громадян України, припинити практику недопуску консульських працівників України до затри-

маних українців, допустити до них міжнародних спостерігачів, зокрема делегацію ПАРЄ.

«Це раз наголошуємо, що відповідальність за життя і здоров'я Надії Савченко повинно лежити на Російській Федерації. Досвід справи Сергія Магнітського свідчить, що наші побоювання не безпідставні. Ми закликаємо світову спільноту посилити тиск на Росію з метою змусити її припинити практику захоплення заручників, фальсифікації звинувачень і здійснення репресій проти ні в чому не виних громадян України», — сказав Е. Перебийніс.

Народний депутат України і член ПАРЄ Н. Савченко продовжує голодування, оголошене 13 грудня 2014 р. на знак протесту проти незаконного ув'язнення в Російській Федерації. «Вона голодує вже понад 50 днів, що, за висновком медиків, є критичним періодом. Її життя загрожує реальна небезпека», — додав спікер МЗС.

ТАКІ БІЙЦІ ЗБРОЇ НЕ СКЛАДАЮТЬ!

Нещодавно у Червонограді побували учасники АТО, доброволець Станіслав Тугов і журналіст, власкор газети «Кримська світлиця» Сергій Лашенко. Одна із зустрічей відбулася у кабінеті-музеї писанкарства ім. Тараса Городецького. Тут зібралися членкині жіночого товариства «Прозорок». Гостій широ вітало його голова Юлія Бурко.

Звісно, головна увага була прикута до Станіслава Тугова. Йому — 32 роки, родом з Донецька, підприємець. Та коли над Україною нависла загроза, він полишив свій бізнес, взяв до рук зброю і пішов добровольцем захищати Батьківщину. «Мій бізнес — для України й українців (попри національність), а не для перевертнів, чужинців-зайд і ДНР». Приблизно так можемо охарактеризувати його вчинок. Але за тим стоять і значно більше. Певен, до цього бізнесу, мирної праці він ще повернеться.

Станіслав Тугов — один із тих, кому вдалося вирватися з Іловайського котла. Тож, найперше, він охарактеризував загальну ситуацію на сході України.

— Апетит приходить під час споживання їжі. Якщо Путіна, а в нього немотивована поведінка, не зупинити на сході України, то він піде далі, навіть у Європу, — говорить боєць «Донбасу». — Ми вже маємо приклад з Кримом.

— Якщо вам зручніше, то говоріть російською, — промовила до гостя Юлія Бурко.

...У нас, на Західній Україні, таки панує дух галицької аристократії. Так вже історично склалось, що ми виховувались в різномовних середовищах, але завжди берегли українську. Тих, хто розмовляє російською, в Галичині не садять на розпечений пательню, як стверджують ляєкі воріженьки.

У відповідь Станіслав Тугов (а він блискуче водоліє українською!) посміхнувся і додав:

— Для мене розмовляти цією мовою — принципово!

Батько нашого героя родом з Білорусі, а у матері — давнє родинне коріння донських козаків. Вони залишилися у Донецьку. Таких — багато. Бояться втратити свою квартиру, нажите майно. Мародери з ДНР пограбують.

Присутніх на зустрічі цікавило й питання: «Чи надовго ця війна?».

— З огляду на їймовірні сценарії розгортання подій, — висловив власне бачення Станіслав Тугов, — інколи пасивність нашої влади, на що не раз скаржаться рядові бійці, думаю, що бойові дії закінчаться не скоро. У нас багато внутрішніх проблем, передусім, корупційних. Крім того, бувало, що доводилося (і не тільки нашому батальйону) виконувати безглузді, заразлені провальний накази. Але наказ є наказ! Тут має бути строга дисципліна. На цьому армія й тримається. Ми вже навчилися воювати. Не такий страшний чорт, маю на увазі російські війська, найманців, доморощених сепаратистів та терористів, як його малюють. Ми вже навчилися бити цього чорта. Ми переможемо! Багатва нами ще й керує не тільки патріотизм, а й жага помсти за побратима, який поліг на полі бою.

...Як «прічний» відступ. Більшість росіян (на жаль, більшість), зомбовані пропагандою, не усвідомлюють, яку спадщину залишає їм Путін, навіть якщо він піде геть і призначить свого правонаступника. Ця спадщина — економічні і демографічні краї, важкі соціальні наслідки. Зрештою, людське горе — вбиті батьки, калікі... Шкода, що російські ЗМІ співають Путіну хвалу, поливають брудом Україну. Такі казки до вподоби і багатьом мешканцям на сході України. Не плекайте ілюзій, що Путін подарує вам рай. Він залишить після себе спустошену землю, без підприємств, без інфраструктури.

Хтось із присутніх поцікавився:

— А як у вас з озброєнням, технічним оснащенням, обмундируванням?

На все Станіслав Тугов відповідав стисло, але відверто і, звісно, в межах дозволеного. Воїна війною.

— З обмундируванням — гаразд. Багато допомагають волонтери. І спасибі йм за це! А озброєні добровольчі батальйони здебільшого лише автоматами Калашникова. На відміну від, скажімо, регулярних військ, до добровольців ставлення, м'яко кажучи, дешо трохи відсторонене з боку командування ЗСУ. Мовляв, сьогодні ти воюєш, а завтра можеш покинути поле бою. Твоє рішення. Твоя воля. Ти — доброволець. Думаю, що таке ставлення не є випадковим. Але воюємо тим, що тримаємо в руках.

Додамо: добровольчі батальйони воюють ефективно. Ворог у цьому переконався!

Запитань залишалося багато. Була вже пізня година. Станіслав Тугов поспішав у Львів, аби встигнути провідати своїх поранених побратимів...

А що далі? А далі — повертайтесь, Герої, живими! Такі бійці, як Станіслав Тугов, зброї не складають!

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

P. S. Станіслав Тугов сказав, що його фото бажано не друкувати...

Додому вороття немає. Принаймні зараз, поки Крим залишається під російською окупацією. Вийшовши з анексованої Євпаторії, Олександр Болтjan має намір відправитися на фронт і вірить, що після того, як розвалиться Російська імперія, Україна поверне всі території, які у неї були відібрані.

До анексії Олександр три роки для своєї сім'ї власноруч будував будинок, який довелося покинути та вийти на материкову частину України. Зараз у Києві Олександр разом із дружиною Оксаною та 9-річним сином Вовою живе в орендованій квартирі.

Життя сім'ї кардинально змінилося, Оксана перебуває поки що в пошуках нової роботи, сина влаштували в нову школу. Вова зізнався, що в Києві йому не подобається, він звик до моря і сумує за Євпаторією.

У Криму Олександр був відомий як активний громадський діяч і партієць, з 2006 року перебував у Всеукраїнському об'єднанні «Свобода», очолював її Севастопольське відділення, а з 2012 року — Кримське.

«Із 90-х років займався громадською діяльністю: намагалися змінити ситуацію в країні, політичну систему. Зрозумівши, що громадськість не сильно впливає на владу, пішов у політику, брав участь у проукраїнських акціях. Через політичну активність був змушені разом із родиною залишити тимчасово окуповану територію, якби не покинув, був би затриманий, додому і так неодноразово приїжджають представники поліції», — розповів сайту «Крим.Реалії» Олександр.

В ТЮРМУ АБО... ВІВАТИ УКРАЇНЦІВ

Військова контррозвідка СБУ спільно з підрозділами ЗС України затримала в районі Санжарівки Луганської області російського найманця, механіка-водія бронетехніки терористів. Про це УНІАН повідомили у прес-службі СБУ.

Як зазначається, танк Т-64, який здійснював обстріл українських позицій, був знищений силами АТО під час бойового зіткнення.

Громадянин Росії Гаджиев, 1973 р. н., уродженець та мешканець селища Левокумське Левокумського району Ставропольського краю РФ, у складі незаконних збройних формувань терористичної організації «ЛНР» брав участь у бойових діях проти українських військових підрозділів.

Він розповів, що був завербований російськими правоохоронцями, незаконно додавлений на територію України за сприяння російських прикордонників. Його заразували до складу керованого російськими офіцерами незаконного військового формування, де видали зброю. За командами російських спеців він здійснював обстріли українських військових підрозділів з бронетехніки, заведеної з території Росії.

За свідченнями, які росіянин дав слідчим СБУ, у грудні 2014 року в Ростові-на-Дону (РФ) його затримала поліція за крадіжку автомобіля. У подальшому російський майор-слідчий запропонував Гаджиеву та іншим затриманим, які на той час перебували у КПЗ, звільнення від кримінальної відповідальності за згоду на участь у ремонті бронетехніки т. зв. «новоросії» на території Луганської області. 22 затриманих за різні правопорушення російських громадян надали свою згоду їхнати в Україну для участі у незаконних воєнізованих формуваннях.

УКРАЇНА ДЛЯ НИХ — ПОЛІГОН...

Росія використовує конфлікт на сході України для випробування нової зброї, відпрацювання нових тактичних прийомів ведення бойових дій і отримання військовими частинами і підрозділами бойового досвіду. Про це у статті для ZN.UA пише радник Президента України, директор Національного інституту стратегічних досліджень, академік НАН України, доктор технічних наук, професор Володимир Горбулін.

Він нагадує, що на Донбасі воювали сили спецназу майже з усіх регіонів Росії, за ротаційною схемою в зоні конфлікту діють і підрозділи повітрянодесантних військ, морської піхоти. «Таким чином, Росія використовує Східну Україну як великий полігон, на якому відточують на практиці нові методи і засоби ведення війни», — зазначає Горбулін.

Окрім сухо класичних військових методів, Росія в рамках «гібридної війни» мало не вперше масштабно використала концепцію «війни трьох кварталів», називає експерт. Суть концепції полягає в тому, що сучасний війн повинен бути готовий: в одному кварталі — вести загальновійськовий бій, у другому — здійснювати поліцейські функції, у третьому — виконувати гуманітарні місії, підкреслює Горбулін.

КРИМСЬКИЙ ПЕРЕСЕЛЕНЕЦЬ ПРАГНЕ НА ФРОНТ

Зараз він намагається потрапити в добровольчий батальйон, подав документи вже два місяці тому й досі чекає наказу, коли його заразують. «Потрібно провести реформи, щоб люди, які хочуть потрапити в добровольчі загони, могли це зробити дуже швидко. Я подав документи два місяці тому і весь цей час чекаю, поки мене заразують до цього батальйону. Вважаю, що в умовах війни, яка зараз йде, так не можна», — сказав майбутній боєць.

Олександр розповів про надії, з якими відправляється на війну:

— Зараз основна дислокація нашого батальйону — це село Піски під Донецьком. Думаю, що там і буде перебувати, тому що ситуація на фронті така. Якщо будуть якісь зміни, то треба буде дуже гнучко пересуватися лінією фронту. Сподіваюся, що лінія фронту пересуватиметься на схід.

Ця штучна війна, яку про та веде остання імперія, імперія зла, Російська Федерaciя, закінчиться її розвалом. Це однозначно є це розуміють всі люди, які вміють мислити. I

О. Болтjan
з родиною

після того, як розвалиться Російська імперія, ми повернемо всі території, які у нас були відібрані. Це стосується і сходу, і Криму. Крим повернеться додому, він був, є і буде українським. Усі території, які зараз тимчасово окуповані агресором, будуть повернуті нашої державі, Крим повернеться в своє лоно.

Вважаю, що військові дії на сході завершуватимуться перемогою України. І після того, як ми переможемо, ми поставимо питання Криму. Якщо у нас буде добро підготовлені армія, то питання з Кримом вирішиться дуже швидко, якщо ні — то воно затягнеться. Питання вирішиться однозначно, після розвалу імперії, окупанти самі втечуть із Криму і просимутимуть їх не чіпати.

У той же час, хоча голова родини і праґне на передову, домашні, зі свого боку, не цілком поділяють його запал і дуже переживають. Дружина Олександра Оксана зізналася, що категорично проти, але у зв'язку з такою ситуацією в країні усе ж таки в глибині душі його підтримує:

— Звичайно, хочеться, щоб вся сім'я була разом, тому що і так нам довелось пережити від'їзд і після цього дуже складно. Тим більше, що — війна... Хочеться, щоб всього цього не було і скоріше все це закінчилось, і щоб речі називалися своїми іменами. Це — не АТО, а війна. Хотілося б, щоб ця війна припинилася якомога швидше, тому що страждаємо ми всі.

9-річний син Олександра Вова висловив свою думку з цього приводу так:

— Люблю тата, боюся його втратити. Хочу, щоб він жив з нами і не йшов нікуди. Це погано, що йде війна.

Про те, як кримчани воюють на передовій, «Крим.Реалії» вже писали. За словами командира іншого добровольчого батальйону — «Крим» — Станіслава Краснова, бійці набувають досвіду: намір спочатку звільнити схід, а потім — і Крим.

ТИМ ЧАСОМ...

**А ПУТИН СТВЕРДЖУЄ,
ЩО «УКРАЇНСЬКА АРМІЯ —
ЦЕ НАТОВСЬКИЙ ЛЕГІОН»**
Президент Росії Володимир П

Вранці 21 січня 2015 року домогосподарка Світлана Давидова, мешканка Вязьми (Смоленська область), була заарештована співробітниками ФСБ. Її пред'явлено обвинувачення за статтею 275 КК Росії «Державна зрада». Ще у квітні минулого року Давидова зателефонувала до посольства України в Москві і повідомила, що військова частина, розташована навпроти її будинку, спорожніла, що, на думку жінки, може бути свідченням відправки військовослужбовців до зони російсько-українського конфлікту... Подробіці цієї історії Радіо «Свобода» розповів чоловік заарештованої Анатолій Горлов.

— 21 січня 2015 року о 8.15 дільничний прийшов, нібито сусіди на нас скаржаться, що ми шумно себе поводимо, хоча у нас тиша, це — ранок, ще діти сплять. Відкрили — і тут ось оперативна група ФСБ увірвалася в наше життя. Забрали комп'ютери, техніку, записи. На той момент, коли затримували, вони нічого не говорили. Але ось 26 січня мені офіційно прийшла відповідь: «Відповідно до вимоги частини 1-ї статті 96-ї УПК Росії повідомляємо, що 21 січня 2015 року об 11 годині 35 хвилин за підозрою у сконені злочину, передбаченою статтею двісті сімдесят п'ятою КК Росії, затримана ваша дружина Давидова С. В. Про місце її утримання вам буде повідомлено додатково. Слідчий з особливо важливих справ Першого відділу Слідчого управління ФСБ Росії, полковник юстиції Михаїло Свінолуп...».

— А Ви знасте, де перебуває Світлана Володимирівна зараз?

— Так, тепер я знаю, вона перебуває в слідчому ізоляторі Лефортово, це Лефортівський вал, будинок 5. Вчора я передав їй речі. Поки, загалом, я про побачення запитую, в тому числі через призначених адвоката, кажуть, що буде побачення, наступного тижня начебто.

— Суд щодо міри запобіжного заходу вже був?

— Вчора надійшов від слідчого лист, що 22 січня Лефортівським районним судом міста Москви обрано запобіжний захід у вигляді взяття під варту з утриманням у СІЗО. За словами слідчого, на два місяці поки.

— Зі слідчим Ви зустрілися?

— Я його бачив, але говорили про подробиці ні він не став, ні я не запитував.

— Вам відома суть обвинувачення?

— Мені відомо, що вона зателефонувала до посольства України і висловила якесь позицію, яка нібито секретна була.

— А у Вашої дружини був допуск до якихось секретних відомостей?

— Ні! Моя дружина має вищу економічну освіту, вона добре вчилася, закінчила з відзнакою училище, технікум, інститут текстильної і легкої промисловості, навчалася в аспірантурі, але жодної військової освіти у неї не було, жодних допусків. Вона «Урал» від «ГАЗу» не відрізить, якщо вже на те пішло. Тому я не знаю, які взагалі відомості вона — багатодітна мати, у відпустці з додгляду за дитиною, — могла, як кажуть, з вікна виведити і повідомити щось секретне. Я не уявлю цього, чесно.

— А що призначений адвокат Вам говорить?

— Адвокат нічого не говорить. Він тільки обіцяє віднести її, наприклад, одяг, ще щось. Суто налагодження побуту, будемо так говорити, як ніби він там докладає якісь зусиль. Каже, що «стаття дуже серйозна, що менше, ніж 12 років і більше, ніж 25 років її не дадуть».

— Чи є у Вас відчуття, що адвокат працює на слідство?

— Ну, я не знаю. Думаю, що слідство, держава не призначать невигідного собі адвоката.

— А свого адвоката у вас поки немає?

— Поки я не зорієнтувався. Розумієте, ми — прості громадяни Росії, в провінції живемо. Ми ж не якесь шпигунське утруповання, тому нам важко зорієнтуватися в адвокатах...

— А у Вас справді вікна квартири виходять на військову частину?

— З нашої квартири видно частину військової частини, ділянку видно. Але з таким же успіхом кожен громадянин може набрати Google maps і подивитися цю військову частину. Більше навіть побачити, ніж те, що ми бачимо з вікна.

— Просто не зрозуміло, як можна визначити залежку, як якісні частини, наприклад, відправляються до України...

— Та нічого вона не могла визначити! Я припускаю, що це був чисто емоційний дзвінок до посольства України. Вона побачила спорожнілу частину, припустила щось, висловила свої побажання, щоб люди не гинули. Україна — це ж не тільки українці в етнічному плані, в плані мови, а це і росіяни, і всі. Ми всі — люди! І те, що відбувається, це просто неподобство! Ні за чим вона не стежила, ні на яку спецслужбу не працювала, і жодних допусків до секретів, які могла би продати, вона ніколи не мала! Вона випадково почула в маршрутному таксі розмову військовослужбовця по телефону з іншою людиною. І записала у щоденник. «Мається запис, датований 24.04.2014, виконаний рукоописним способом: «Військовослужбовці ГРУ ЗС Росії в понеділок прибувають до Москви в цивільному одязі, в приватному порядку, за свій рахунок. Зброя планують отримати на місці. Перебувати збираються до виборів, а далі по ситуації. Можливо, ця

інформація допоможе вам зберегти життя українцям і цілісність країни», — написано в протоколі обшуку.

— Тобто виходить, що Ваша дружина очевидно так висловила свою антивоєнну позицію? Вона не згодна з участию Росії у конфлікті на території України?

— Так, вона не згодна! І не просто на території України, а вона не згодна взагалі просто з війною, і що гинуть фактично мирні люди, і російський народ втягнутий в якусь інтригу. Вона не згодна! Але вона не мовчала, вона ділилася з друзями, вона спірчалася десь на вулиці!

— Можливо, справа в тому, що Ваша дружина просто публічно висловлювала свою позицію неприйняття війни, і хтось цим виявився незадоволений?

— Може й таке бути. Я ось читаю протокол обшуку, і є там фрагменти з її щоденника, які вилучили (тут написано: «Аркуш паперу білого кольору з записами, виконаними машинописним способом»): «Я — багатодітна мати, погіршується законодавство, права людини щодо висловлення думок. Рано чи

— В яких умовах вона утримується в Лефортово і який її стан?

— Настрій у неї бойовий, нормальний. Не подавлена, молодим тримається. Я, як зміг, по-людські її допоміг. Жодного пресингу там немає, слідчий — людина інтелігентна, і спокійно все відбувається.

Радіо «Свобода» вже повідомляло про те, що в московському слідчому ізоляторі ФСБ Росії «Лефортово» кілька місяців утримуються громадяни України Юрій Солошенко і Валентин Вигівський, обвинувачені в шпигунстві. Розголосила їхній арешт член Громадської спостережної комісії, журналіст і правозахисник Зоя Светова, яка вважає, що в Росії зростає нова хвиля шпигуноманії, пов'язана з подіями в Україні, і сфабрикована ФСБ справа проти Світлани Давидової — чергове тому підтвердження.

«У мене складається таке враження, що зараз ми повертаємося в добу шпигуноманії, яка у нас була на початку 2000-х років, коли були всі ці шпигунські процеси зі шпигунами-вченими, псевдошпигунами. Тепер у нас інший крен — ми шукаємо шпигунів

НАВІЦО ПУТИНУ «ВОРОГИ НАРОДУ»

Арешт у Вязьмі багатодітної матері Світлани Давидової, яку звинувачують у державній зраді за дзвінок в українське посольство, демонструє, що Росія повертається навіть не в знайоме багатьом громадянам цієї країни радянське минуле, а у сталінізм, у 1937 рік. У час, коли ворогом народу міг бути оголошений кожен, хто вчинив «неправильний», на думку чекістів, вчинок — або взагалі нічого не робив.

У брежневський час все ж таки було інакше. Влада боролася з політичними активістами, але в шпигунстві наважувалася звинуватити тільки тих із них, хто мав допуск до секретної інформації і хова бе теоретично міг повідомити щось справді цінне і важливе. Так було і в путінські роки.

Звинувачення у державній зраді — не перше. Проте досі фігурантами подібних справ ставали люди, що мали допуск до секретної інформації. Нічим подібним домогосподарка Світлана Давидова не володіла. Вона просто побачила, що військова частина, яка перебувала біля її будинку, спорожніла, почула розмову в маршрутному таксі одного з офіцерів цієї частини — він, до речі, розповідав про своє майбутнє відрядження на війну в людному місці — і подійлася своїми суміннями з посольством України. Вона нічого спеціально не віпінавала, не вистежувала, не підслуховувала. Кожен із журналістів отримує десятки схожих повідомлень у соціальних мережах із усіх кінців Росії. Адже в цій країні живуть мільйони людей, які ненавидять війну і Путіна і зневажають своїх збожеволілих співвітчизників.

Давайте порахуємо: навіть якщо рейтинг російського президента дійсно такий високий, як повідомляє нам російська соціополігія, то за бортом любові до Путіна залишається — за кількістю населення — ціла європейська країна. Власне, саме жителям цієї «країни», а не 85 відсоткам зомбованім належить змінити Росію і керувати нею після неминучого краху режиму.

Але тоді навішо ж заарештовувати Давидову? Щоб залякати інших? Щоб показати, що все прослуховується, проглядається, записується — і тепер дорога від антивоєнного протесту до в'язниці — буквально кілька кроків? Ще раз нагадаю: звинувачення Давидової необґрунтоване, вона не могла нічого видати, бо не знала нічого секретного і не жила в закритому місті.

Думаю, все це — початок повернення до ГУЛАГУ. Потрібно розуміти, що в оточенні Путіна зібралися люди, впевнені, що найефективніша економіка — табірна. Ці люди дійсно захоплюються Сталіним. Так, поки у них була дорога нафти, вони могли обйтися без таборів. Але тепер, коли грошей немає, вони зовсім не думають про реформи. Вони думають про табори.

Якщо росіяни «проковтнуть» справу Давидової, вже незабаром заарештовувати і саджати стануть всіх і кожного. Когось за неправильний пост у соціальній мережі. Когось за дзвінок не туди. Когось за непатріотичну розмову на вулиці. Когось через свідчення сусіда. А когось просто так. Сестру моєї бабусі у 1937 році включили з комсомолу просто тому, що вона була в лазні в один час з іншою жінкою — «ворогом народу». Вона нічого не говорила і нікуди не телефонувала. Вона просто милася. Втім, на ті часи її ще дуже пощастило...

Члени Ради при президентові Росії з прав людини заявили, що беруть справу Давидової під свій контроль. За словами правозахисника Олександра Брова, він і його колеги найближчим часом «з'являться» з представниками Ради в Смоленську». Офіційний лист з проханням розібраться в цій історії направив до генерального прокурора Росії Юрія Чайки депутат Держдуми Дмитро Гудков.

...Ця історія, справді, нагадує один із сюжетів роману Олександра Солженицина «У колі першому», але з важливою відмінністю. Інокентій Володін телефонував до американського посольства, попереджав дипломатів про катастрофу, яка загрожує світові, — викрадення для Сталіна секретів американської атомної бомби. Зараз, очевидно, створивши справу «про зраду Батьківщини» у зв'язку з підслуханням дзвінку домогосподарки Світлани Давидової до посольства України, слідчі ФСБ навіть не зрозуміли, що саме вони практично публічно розкривають так ретельно приховану від громадян Росії режимом Володимира Путіна — з такої родини. І більшість його співвітчизників — теж. А ось велика частина в'язнів ГУЛАГу так і залишилася в сибірській тайзі.

В одному з німецьких видань цими днями

я бачив фотографію, присвячену ювілею визволення Аушвіца: дорога до табору знищенні і напис «це була Німеччина». Німцям вдалося зрозуміти, який кошмар вони сотворили. А росіянам? Чи уявляєте ви таку ж фотографію табору у Воркуті або на Соловках і напис «це була Росія» на першій сторінці провідного російського журналу?

Саме тому, що так бути не може, Росія має всі шанси скотитися в ГУЛАГ.

Віталій ПОРТНИКОВ,
журналіст і політичний коментатор,
оглядач Радіо «Свобода»

ДЕРЖАВНА ЗРАДА?

Світлана Давидова з родиною

пізно можу зіткнутися з відкритим насильством проти моєї родини. Ті бандити, які зараз в Україні, повернуться до Росії і продовжать мракобісся». Я не рився в щоденниках дружини, але цей запис вони знайшли, вилучили теж: «Якщо в Україні борються за народ, то в Росії Путін бореться з народом».

— Тобто позицію її Ви знали. А Ви проти війни?

— Звичайно! Позиція схожа, і дружину я в цьому плані підтримую. Я — проти війни. Я вважаю, що сьогоднішнє керівництво Росії просто негідне тієї країни, яку вони очолюють

Погоджується з думкою севастопольця Ігоря Лосєва, що теза: «Яка різниця — якою мовою розмовляти?» («День» від 27 грудня 2014 року) на даний момент остаточно застаріла. Подумав про це ще на початку березня минулого року, коли «зелені чоловічки» вторглися в Крим. Вони, звісно, ѹ радикалізм у мовній сфері — річ небажана, але ж і капітуляція — погано. Відсутність ефективної мовної політики на південному сході надто дорого обходиться державі. Якби ми попередні 23 роки працювали хай і помірковано, але не покладаючи рук, то не мали б тепер ні анексованого Криму, ні тисяч загиблих на Донбасі. Ні ДНР, ні ЛНР не виники б, якби населення цих областей відчувало свою кровну спорідненість з рештою української території. А це могло б прйти через залибленисті в українське слово певної «критичної маси» людей. Чи сприяли ми її утворенню?

«ХОЧ БИ 10 ПРОЦЕНТІВ ЧИНОВНИКІВ ЗАМІНИЛИ...»

Важко судити про Донбас і Крим, ніразу не побувавши там. Тому в багатьох містах АРК я маю непоганих друзів, небайдужих до мовного питання. Зустрічався, подорожував, радився з ними. Попри незручності, викликані збройними протистояннями у зоні АТО, тепер активно видає Донецьку і Луганську області. Прочитавши в одній з газет про мужню краматорчанку Софію Успішну (вона погнала сепаратистів від власного дому, не давши встановити там блокпост), я вирішив розшукати її. Пошуки увінчалися успіхом, — через два тижні я вже пив чай на квартирі у Софії Василівні. Жінка ця унікальна ще й тим, що, довівши до пуття власного сина її доньку, вона взяла на виховання ще двох малюків з дитячого будинку. Погодтесь, подібне буває нечасто, тому слова ѹ думки Софії Успішної мають неабияку вагу. Після конфлікту з бойовиками її довелося нелегально, з допомогою українських патріотів, покинути територію так званої ДНР і проживати деякий час на Тернопільщині. Повернувшись після визволення Краматорська від сепаратистів. Звісно, живе в очікуванні змін. Не чекаючи нових тенденцій, почала розмовляти з прийомними дітьми українською. Спілкуючись із ними, я переконався, що це дає свої плоди, — дітки не відрізняються суттєво від галичан та мешканців Центральної України. Якби ж отак усі почали еволюціонувати! На жаль, Софія Василівна не бачить великих змін у регіональній політиці. «Розумію, що поміння всіх міліціонерів, усіх проросійських викладачів шкіл і коледжів зараз немає можливості, — каже вона. — Але ж хоч би 10% чиновників змінили! Інші 90% відразу зроблять належні висновки. А так ми знову ризикуємо отримати подібні прецеденти сепаратизму на визволених територіях. Утворення ДНР стало можливим лише тому, що в Донецькій області держава ніколи по-справжньому не підтримувала українських патріотів. І ніколи по-справжньому не боролася з ворогами...».

ЗНАЙОМИТИ Й ОБ'ЄДНУВАТИ ПАТРІОТИВ

Софія Успішна — не єдина патріотка в Краматорську, є ще тисячі інших. Але вони найчастіше не знають про існування однодумців. Тому хотіє повинен їх знайомити ѹ об'єднувати. Та ѹ потреба у захисті не відпала. Шовіністи нікуди не подівалися, вони лише пришили, зачалися. Згодом заговорять голосніше, бо ніхто ж їх не чіпає. Одного разу почув на автовокзалі у Слов'янську: «А почему это вы говорите по-украински?». Це сказав не озброєний терорист, не гість із Росії, а мешканець визволеного міста. Я розумію, що ламати «через коліно» неефективно. Можна поскаandalити з шовіністом на вулиці, в магазині чи у маршрутці, але це не завжди даст хороший

результат. Більшість свідків буде на боці «свого». А українських патріотів на вулицях не так вже й багато.. Далеко не всі хотіть повернутися в місто, де їх свого часу не захистили. Але треба повернутися і вчитися допомагати одне одному. Оптимально була б стратегія «м'якого наступу». Важливо зробити перші кроки; почати можна з чого завгодно, навіть з мови вівісків. Будуть конкретні справи, буде ѹ практика взаємодії і школа самозахисту. Буде ѹ пожива для роздумів, котра

колишнім діячем оунівського підпілля на Донбасі. Він запевняв, що під час війни у Слов'янську активно діяла «Просвіта», і більшість людей розмовляла українською. На чому базуються нинішні 15-20%? А є ж районні центри і шахтарські селища, де українські вівіскі майже відсутні. В ім'я чого гинули наші хлопці? Щоб дискримінація тривала? Ні, тепер питання треба ставити руба: якщо вже двомовність, то справедлива: 50% на 50%. У царині вівіскі це зробити легше, анж забезпечити такий же відсоток українських газет у кіосках. З легшого і треба починати, тим паче, що ѹ армія на місці, і СБУ активніше працює. Ніколи не заражував себе до «яструбів» у мовному питанні. Тільки добра воля, тільки кроки на зустріч одне одному, тільки компроміс. Але ж ніколи не зможу змириться з повною відсутністю активних дій у цьому напрямку.

зору «Просвіти», викладачів шкіл і вищів, активістів патріотичних організацій. А ще варто звернути увагу на протестантські церкви. Адже УПЦ МП однозначно проросійська, а УПЦ Кіївського патріархату на Донбасі ледь животє. Навіть якби держава знайшла кошти і почала масове будівництво церков для патріотичних конфесій, то позитивний результат був би нескоро. А протестантські церкви вже давно стали на ноги і показали, що можуть ефективно працювати в такому складному регіоні, як Донбас. Вони, щоправда, не займаються вихованням українських націоналістів, але ж виховують цілком лояльних громадян держави. Якби це було не так, то не було б стільки гонінь з боку сепаратистів. А мовна позиція у протестантів досить виважена, вона цілком прийнятна для України, яка воює. Протестанти динамічні, мають вплив на кращу частину сус-

ціків треба «придушити» патріотизмом, вони з часом зміниться — ну, такі вже тут люди.

Я дуже сподіваюсь, що наше місто буде українським, вірю що навіть слово «Донбас» завжди зникає з нашого лексикону. Надто вже багато лиха це слово наробило.

У серпні у нас народився син, ми назвали його Святословом (на честь великого князя), мої бажання вже відійшли на другий план, родина — понад усе! Намагаюся робити все для того, щоб мої діти, онуки та правнуки жили у великій Україні та щоб писались предками та своєю країною. Як би там не було, мова тут відіграватиме не останню роль.

Сергій Шкільняк
м. Слов'янськ Донецької обл.

* * *

Загалом, гарні і правильні речі Ви пишете.

Особливо погоджується з думкою Вашого рецензента: «Зміни починаються з себе».

Проблема в іншому: як донести цю думку до кожного?

Дмитро Горбачук

м. Слов'янськ Донецької обл.

* * *

Прекрасна стаття, Сергію. Ви ростете по Духу. Радий за вас. А рецензія Сергія Шкільняка — це просто шедевр здорового глузду! Згоден з кожним його міркуванням, а ще вона багата простими, але конструктивними ідеями.

Сергій Мороз

м. Київ

* * *

Прочитала: добре викладено, з душою... Але все-таки треба говорити ѹ про те, що люди повинні відчувати силу влади. Якщо влада залишить всіх, причетних до цих подій, безкарними й тим паче дозволить їм і надалі перебувати при владі та продовжувати грабувати країну, то ѹ народ Донбасу сприйме це як слабкість влади. Підсвідомо розумітиме, що нічого в країні не зміnilося... Треба викорчувати з корінням усіх цих виродків — ахметових з ефремовими... Ось тоді у людей з'явиться надія на краще.

А так... жодних виборів не можна поки проводити у нас, ніякої децентралізації! Адже на місцях все ті ж обличчя, все ті ж комісії, які так класно фальшували вибори! Тому ѹ не вірять люди, що відбудуться зміни на країні. І в мовні зміни не повірють...

Неля Руднева

м. Дружківка Донецької обл.

* * *

По-перше, все правильно. Ви пишете про потребу МОВНОЇ ПОЛІТИКИ влади, бо поки маємо цілковиту безхребетність. По-друге, цілковито схвалюю Ваші слова щодо протестантів. У мене вже двічі була зустріч у Києві з протестантськими пасторами (окрім Краматорського, з Донецькою і Луганською), і я був повністю задоволений цією розмовою.

Мирослав Маринович

м. Львів

* * *

Нотатки Сергія Лашенка і цього разу точно виходять реальній Донбас. Що з нашим краєм буде далі, — сьогодні не знає ніхто. Але кожен з українців мусить робити все, що можливо, аби шахтарський край залишився Україною... Тому ѹ завжди друкуватиму статті Сергія в газеті «Донеччина» — таких авторів мої земляки мають читати і робити висновки.

Ігор Зоць,
головний редактор газети
«Донеччина» (тимчасово
проживає в Києві)

(Закінчення на 7-й стор.)

ДОНБАСЬКА ДВОМОВНІСТЬ — ОЧИМА ЛЬВІВ'ЯНИНА

Так проукраїнський Донбас нагадував про свої попрані права...

пошук оптимальних шляхів українізації. До речі, аналізуючи тему вівісків, я зрозумів, чому впровадж останніх десятиліть візуальна інформація, скоріше, сприяла утворенню мовних комплексів, анж інтеграції донеччан в українське суспільство.

ЯКІ ВЕДОМОСТІ, ТО ПРОУКРАЇНСЬКА, А НЕ «ОКОЗАМИЛЮЧА» По-перше, українських вівісків надзвичайно мало. Дивно, що папки поборники двомовності досі симпатизували лише мові північного сусіда. Із тезою, що українська мова зовсім не котирується, я не погоджуся. У 2009 році у Донецьку я сфотографував кіоск, де під офіційною вівіскою «Ремонт обуви» хтось вночі червоною фарбою по-партизанськи домалював: «Ремонт взуття». А скільки ж є людей, які не відважяться на таке, але однозначно схвалювати вчинок підпільного патріота? Не певен, що цим питанням хтось займався. Думка проукраїнських донеччан державою поки що мало враховується. Чому в Артемівську лише близько 20% українських вівісків? Невже там так мало українців? Чому в сусідніх Краматорську і Слов'янську ці показники суттєво відрізняються? Понад 30% українського в Краматорську і лише 15-20% у Слов'янську. Свого часу я спілкувався з Євгеном Стаківим,

ВСЕ ОДНО РЕПЕТУВАТИМУТЬ ПРО УКРОПІВ І БАНДЕРЛОГІВ...

У визволених містах неодмінно треба займатися мовою! Все одно з того боку репетувати про укропів і бандерлогів, про правосеків і неонацистів. Ворогам ніколи не вгодиш. То краще вже бодай щось робити — тоді приймінні «свої» оцінять. А їх, повірте, не так вже й мало. Оцінять, мобілізуються, рішучше відстоюватимуть власну точку зору. Чому так швидко, наступально утворювалися антиукраїнські республіки? Тому що була категоричність, була позиція. А з нашого боку помітне лише одне видиме бажання — не дратувати ворогів. Це проявилося в стратегічному плані. У Львові, Тернополі, Ужгороді в кожному кіоску до половини (а то й більше) газет і журналів російською мовою. І це навіть тепер, під час війни з Росією! А скільки українських на звільнених територіях Донбасу? Правильно, нуль цілих і нуль десятих. Коли бачиш винятки, то безмежно радієш. Так, у Слов'янську в одному з кіосків я помітив україномовний часопис «В'язання і», повірте, — неабияк розчулився.

З вівісками ситуація така. Якщо йдеться про російськомовні, то там все в ажурі. З українськими гірше — багато помилок. Ці помилки (чи може, навмисні спотворення) якоюсь мірою відсікають Донбас від решти українсь-

вже ніхто й нізаць не сплютає з горітчаним магазином.

У Слов'янську роблю знімок — в об'єктив однічно по-трапляють дві таблиці: «ул. Ленина» і «вул. Леніна». Але другий варіант меншими літерами. На фронтоні воказу в Краматорську я помітив, що слово «Краматорськ» вночі зовсім не світиться, зате російське «Краматорськ» видно здає через неонову підсвітку. Як ви гадаєте, такий підхід не сприяє утворенню мовних комплексів у мешканців Донбасу?

«ПРОСВІТА», АРМІЯ, ВОЛОНТЕРИ ТА ПРОТЕСТАНТСЬКІ ЦЕРКВІ

У місцевих просвіттян великий досвід, але вони ще боються повертатися. Волонтери багато допомагають армії, тому вони апріорі є проукраїнськими. Якось проіхав з десятком блокпостів у одній автівці з місцевими донецькими волонтерами (росіянами за національністю) і помітив, що вони намагаються розмовляти з бійцями АТО українською мовою. Волонтері чимало, і вони користуються авторитетом у суспільстві. Треба ви

Пане Сергію, вважаю, що інформація Вами подана вірно.

Благослови Вас Господь!
Дмитро Грицук

м. Слов'янськ Донецької обл.
(тимчасово проживає в Києві)

Шановний Сергію! Дуже приемно, що у Вас знайшлося достатньо енергії, здоров'я та українського духу, щоб відвідати та дослідити схід України. Спасибі за статтю — вона мені дуже сподобалась, а також відгуки на неї.

Підтримую ваші думки та починання, висвітлені в статті. Сподіваюсь, що війна стане початком відродження цілісної України. Мовне питання країни у відродженні відіграє одну з ключових ролей. Як це вирішити?

Якщо в саду ростуть дикі яблуні, то окультурити їх можна двома способами:

1. Зрізати дерево під корінь і прищепити хороший сорт способом у розщеп, а потім чекати — прийметься якесь деревце чи засохне.

2. Зрізати на верхівці кілька гілок і прищепити кожну окремо. Мине деякий час і дерево принесе прекрасні плоди на тих гілочках, що прийнялися.

Я за другий спосіб мовного оновлення — хоча... звісно, хотілося б, щоб усе змінилося швидко, адже людське життя дуже коротке.

Володимир Канавець
м. Прилуки, Чернігівщина

Сергію, прочитала Вашу статтю — написано з душою, все правильно, видно, що все це пережито серцем, а не просто порожні слова. Майже усі відгуки мені сподобалися, але я хочу трішки поговорити про інше, а саме — про Донбас. На мою думку, часом Донбас протиставляється решті України, навіть не замислюючись про це. Я розумію, що в нас дуже багато русофобських настроїв, але ж якщо у новинах, у ЗМІ постійно подається інформація у форматі: «...На Софіївській площі дуже багато представників Західної України і навіть є представники з Донецька...» — то це, на мою думку, вже є розмежуванням. Невже ж не можна сказати, що на Софіївській площі присутні люди з усіх куточків нашої України — як зі Львова та Тернополя, так і з Донецька та Маріуполя? Нам, безумовно, потрібно переходити на рідну мову і починати треба з дітей. Дитячі садочки, школи потрібно переводити на викладання українською мовою, і робити це потрібно обов'язково, а російську мову вивчати фахультативно. Потрібно проводити обміни на час канікул (чи на період навчання) учнями між східними і західними регіонами. І робити це потрібно за допомогою влади, тому що: як би ми з Вами не хотіли, як би сильно не старалися, але на все це потрібна воля і бажання влади, це повинно бути внесене до програм, це повинно бути системними кроками, а не разовою дією.

Софія Успішна

м. Краматорськ
Донецької області

Багато про що можна писати, але ж потрібно з чогось починати діяти. І мені приемно, що вже хоч обговорення якесь почалося...

У БІЛОРУСІ ХОЧУТЬ ВІДРОДИТИ СВОЮ МОВУ. В РОСІЇ НЕРВУЮТЬСЯ

У Москві бояться, що Білорусь розвиватиметься «за матрицею України»

Міністерство освіти Білорусі оголосило плани поширити використання в школах та видах білоруської мови. Це відразу ж викликало нервову реакцію серед російських сайтів та експертів шовіністичного напрямку.

Новий міністр освіти Білорусі Михаїл Журавков заявив, що історія та географію в школах треба вивчати білоруською і висловився за поступове розширення викладання рідної мови у видах Білорусі. Міністр уже оголосив консультації з цього приходу зі вчителями.

«Наступного тижня ми зберемо в Мінську представників шкіл, щоб обговорити питання про викладання білоруською історії та географії. Це — наше, Міністерства освіти, тверде переконання», — наголосив Журавков.

Міністр фактично виконує наказ президента Лукашенка змінити статус білоруської мови в освіті та в суспільстві

загалом, який пролунав минулого року на тлі російської агресії в Україні.

Більшість шкіл у Білорусі за 20 років правління президента Лукашенка було передано на російську мову викладання, білоруськомовними залишаються сільські школи та нечисленні — у містах. У російськомовних школах раніше білоруською мовою викладалися географія, історія та література Білорусі. Але 10 років тому з ініціативи адміністрації президента викладання білоруською історії та географії в російськомовних школах було переведено теж на російську мову.

Тепер же хочуть повернути колишню ситуацію, і нічого революційного тут немає, вважає опозиційний політик, філогол Вінцук Вячорка.

«Це не треба розглядати як початок якоїсь білорусизації Лукашенком, — каже він. — Але це очевидно є сигналом у бік патріотичних сил, щоб

вони сподівалися на якесь національно незалежницьку еволюцію теперішнього режиму». Тиск влади на білоруськомовні проекти триває, зазначає Вячорка і наводить приклад нешодавшого суду проти мінського видавництва «Логінів», яке позбавили ліцензії.

Однак навіть ці слабкі на-
тики на відродження рідної

мови в Білорусі знайшли роздратування і навіть засудження у Росії. «Сумно констатувати, що Білорусь вірно слідує антиросійським курсом. Влада республіки йде шляхом націоналізму українського штибу. Поки це не

настільки явно, але ситуація далі буде лише посилюватися», — заявив російському

агентству «Регнум» заступник директора Центру україністики та білорусистики Московського державного університету Богдан Безпалько.

«Незабаром у Білорусі не

залишиться російських

шкіл», — заявив інший експерт Андрій Горячев.

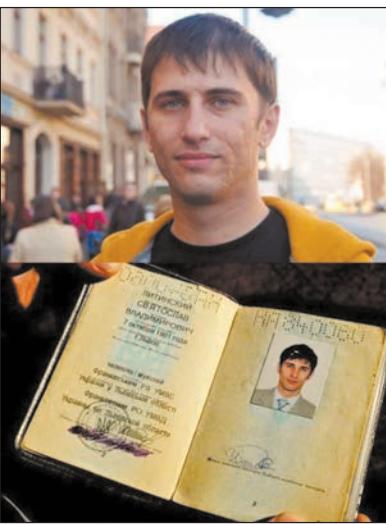
А Інтернет-сайт із назвою «Імперія» написав, що «в Білорусі почалася чергова хвиля дерусифікації».

Білоруський політик Вінцук Вячорка вважає, що білоруська влада подібними заявами про білорусизацію хоче показати Москві, що «в разі чого», їй буде на що та на кого опертися. Але реально ослабити залежність офіційного Мінська від Москви буде дуже важко, каже він. Крім цього, Вячорка не вірює, що президент Лукашенко може перетворитися на

реального незалежника.

Валерій КАЛІНОВСЬКИЙ

Радіо «Свобода»

Першими, хто через суд домігся права на отримання таких паспортів, стали львів'янин Святослав Літинський та миколаївець Анатолій Ільченко. Боротьба ця була тривалою, досить виснажливою, а говорити про остаточну перемогу ще зарано.

Святослав укотре йде до суду, аби нарешті поставити крапку у цій історії. Тут його ще з липня минулого року знають як борця за україномовний паспорт. Юнак навмисне пошкодив документ, щоб отримати новий, однак з вимогою — без російської мови. Врешті-решт, Окружний адміністративний суд задовольнив його позов.

Сам Літинський про перемогу одразу ж сповістив через Фейсбук. «Ура! Суд задоволив позов мені паспорт українською!» — написав кори-

УКРАЇНЦІ ВІДСТОЮЮТЬ СВОЄ ПРАВО НА ПАСПОРТ БЕЗ РОСІЙСЬКОЇ СТОРІНКИ

стувач і миттєво отримав декілька відгуків на кшталт: «Я теж хочу!» та запитань: «А як отримати іншим громадянам такий паспорт?».

Але радість поборника української мови була дещо передчасною. Міграційна служба заявила, що такий паспорт видати не може. Вона керується наказом МВС, де вказано, що паспорт має бути україномовним і російськомовним. А закон України «Про демографічний реєстр», прийнятий ще у листопаді 2012 року, для цієї служби не указ. Мовляв, механізму втілення закону немає. Відсутні як підзаконні акти, так і бланки. Але й тут львів'янин готовий іти до кінця. Тож боротьба за паспорт, гідний громадянин України, триватиме тепер у Києві.

А на рахунку Святослава вже є кілька перемог у захисті державної мови. Два роки тому він у судовому порядку добився того, щоб пральні машини, які завозяться до України, мали «українські» інструкції. Крім того, Святослав змусив «Приватбанк» надавати виписки українською мовою.

«Я розумію англійську, голландську, німецьку, білоруську, польську, російську як іноземні мови. А рідною є українська. За течією може пливти навіть мертвa риба, а проти течії — людина з хребтом. Просто це вже дістало. Знаїшись із однодумцями, які готові захищати мої інтереси безкоштовно», — каже Літинський. Втім, зазначає старший викла-

шов мітчу Сергій Шувайников і відповідно до суду звертався. Звісно, мені іноді говорять, що паспорт недійсний, але після 2012 року всі паспорти недійсні, адже відповідно до постанови Кабінету Міністрів України російська мова в паспорте не є обов'язковою», — зазначає активіст.

На його думку, вочевиль справа ще

матиме продовження, адже Ленінський районний відділ Державної міг-

раційної служби України у Миколаївській області, до якого позивався Ільченко, подаватиме апеляцію.

«Звісно, буде ще оскарження цього рішення, але я готовий. Гадаю, судді будуть нормальними і внесуть адекватне рішення», — додав він.

Не виключено, що Анатолій Ільченко ще напише провоження до своєї книги «Іменем України», та не в ім'я українців», яка побачила світ у листопаді 2010 року. Там подано понад 100 його позовів, більше 20 з яких були задоволені. Тепер борці за українську мову є що до цього додати.

Сергій ГОРИЦВІТ

На світлинах: Святослав Літинський та Анатолій Ільченко

ПОКИ НЕМА ПОКРІТЯ — ЛОВІТЬ СУПУТНИК...

Україна працює над покращенням покріття телемовленням в анексованому Росією Криму, повідомила прес-служба Держкомтелерадіо.

Як повідомляється, концерн радіомовлення, радіозв'язку і телебачення готовий почати в Чаплинці (Херсонська область) монтаж отриманого з Польщі телевізійного передавача потужністю 5 кВт і здійснити закупівлю антенно-фідерної системи. Це забезпечить значне збільшення покріття телемовленням північної частини території анексованого Криму.

«Сьогодні на території Криму через супутник можна приймати програми кількох десятків українських телеканалів, у тому числі «Перший Україн», «+1 International», «Інтер+», «Ukraine Today», УТР», — йдеться в повідомленні.

crimeania.wix.com/main

«Проводиться переклад і вивчення документів. Щойно буде завершено ці процесури, нам буде доведено до відома, в чому сенс презентованих сторонами Української держави документів», — розповіла заступниця генерального директора Керченського історико-культурного музею-заповідника Наталя Биковська.

ШУВАЙНИКОВ МАС КАБЕЛЯ, ЦО ТРАНСЛЮЄ В КРИМУ УКРАЇНСЬКІ ТЕЛЕКАНАЛИ? ПІДКАЖІТЬ ОПЕРАТОРА!

В анексованому Криму «показові» переймаються питанням, чи можуть вони контролювати операторів кабельного телебачення, щоб остаточно позбавити кримчан можливості переглядати українські телеканали. Про це йшлося на засіданні комітету «державної ради» Криму з інформаційною політикою, зв'язку та масових комунікацій.

Як повідомляє «Крим Медіа», на засіданні «голова» ко-

мітету Сергій Шувайников поцікавився в «міністрі» інформації Дмитра Полонського, чи може очолюванім «міністерством» впливати на діяльність кабельних операторів півострова.

«Я сам — користувач кабельного телебачення, і там є українські канали. Якщо там іде чи розважальний програми, — це одне. Але коли йдуть інформаційні чи вузького спрямування, — іде такий негатив проти Росії, проти Криму, проти Донбасу, наскільки ми можемо все це контролювати?» — уточнив Ш

ДОБРОВОЛЬЦІ БОЖОЇ ЧОТИ

31 січня великий зал столичного кінотеатру «Кінопанорама» був заповнений моллодю. Хлопці і дівчата на вітві стояли в проходах. Тут відбулася презентація документального фільму Леоніда Кантера та Івана Яснія «Добровольці Божої чоти».

Це — продовження фільму «Війна за свій рахунок». Зйомки проводилися на Донбасі, зокрема, в донецькому аеропорті. Перед камерою говорять командири і бійці «Правого сектора». Іноді доводиться чути, що воювати на Донбасі поїхали жителі Західної України. Насправді, 60% добровольців — із Центральної, Східної і Південної України, а 40% — із Західної України. Командир Гатило із Запоріжжя нагадує, що захищає землі колишньої Кальміуської паланки Війська Запорозького Низового. Буває, що хтось із місцевих може сказати українським воїнам: «Зачем вы пришли на нашу землю?». Гатило говорить, що це все одно, якби колорадські жуки заявили таке господарю поля, який посадив і вирощує картоплю.

З екрана лунає і українська, і російська мова. Серед добровольців, які захищають Україну, є і росіянин із Санкт-Петербурга. Він одружився і живе на Донбасі й зробив цілком логічний висновок, що повинен захищати країну, в якій живе. Цей доброволець говорить: «Я — росіянин, а не карап. Якщо слов'яни пішли воювати проти слов'ян, то це не росіяни, а карапи, раби систем».

В числі добровольців України захищають і жителі Донбасу.

Добровольці — люди різних професій. Наприклад, Богема — професійний актор, який на війні став гарним командиром.

Гатило згадує, що командир «Тризуба» Дмитро Ярош упродовж багатьох років говорив про майбутній напад Росії на Україну і цими розмовами набрид. Здавалося, що війни вже не буде ніколи. Але ось Росія на нас напала в той час, коли наша армія була розвалена.

У фільмі «Добровольці Божої чоти» лунають пісні гурту «Кому вінз» і Олексія Бика.

Після перегляду фільму відбулася зустріч глядачів із ав-

торами і героями фільму. Це — не актори, а справжні герої. Деякі із цих героїв належать до «інгоборгів», які 242 дні утримували аеропорт у Донецьку, відбиваючи атаки переважаючих сил ворога. Глядачі привітали українських героїв гучними оглесками.

Очільник «Правого сектора» Дмитро Ярош був поранений у руку. Коли друзі провідали його, то він показав, що може ворушити пальцями пораненої руки. Отже, стрілятиме по московських загарбниках.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
м. Ірпінь

відаєте всім про свою моральну перевагу, а потім прогидаєте в світі братків і замовних убивств.

Це ви переконали себе, що «перемогти Україну» означає те ж саме, що «перемогти фашизм». А весь світ дивиться на те, як Кремль пілонірно намагається знищити сусідню державу. І у цього самого світу немає жодної причини, щоб сприяти вашому посиленню. Швидше, навпаки.

Ефективність країни вимірюється не її армією чи ядерним запасом. Вона вимірюється її передбачуваністю, усвідомленістю й договороздатністю. Едина запорука успішного розвитку країни — це конвергентність та відкритість, вміння домовлятися та знаходити компроміси. Неможливо створити ефективну державу, якщо ізолювати країну від решти світу. Можна створити Північну Корею. Але прихильників еміграції в Пхеньян я в Росії не спостерігав.

Кожен випущений в Україну снаряд б'є у російське майбутнє. Кожен цинк з патронами, переправлений на Донбас, буде випущений у долю ваших дітей. Немає ніякої перемоги, яку можна досягти військовим шляхом, — Кремль просто-напросто знищує віру у власну здатність домовлятися.

Ви любите міркувати про те, що було вчора. Радієте тому, що відбувається сьогодні. Але навіть якщо допустити, що ваш сценарій спрацює, — ви хоч раз замислився про те, що вас чекає після завтра?

Павло КАЗАРІН,
оглядач «Крим.Реалії»

Буде лише ізоляція, сповзання в економічний крах, утеча капіталу, нові хунвейбіни, законодавча «шариковщина», втрата символічного капітулу. Буде битва за бюджет, який скороочеться, і зростання цін, звільнення і безробіття, Оруелл і міністерство правди, зростання злочинності та перерозподіл власності. Ви вважаєте, що «Брат-2» — це продовження «Брата»? Ні, хлопці, це — приквел. Спершу ви розпо-

За що ж нам «брать» такий?!

8

ДЕРЖАВА МАЄ ПІДТРИМАТИ КІНО ПРО БОРОТЬБУ УКРАЇНЦІВ ЗА ВЛАСНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Віце-прем'єр-міністр — міністр культури України В'ячеслав Кириленко ініціює збільшення видатків держбюджету на кіновиробництво. Про це урядовець повідомив в інтерв'ю «5-му каналу».

«Я закликаю всі телеканали, Національну раду телебачення і радіомовлення, Держкіно, весь уряд, усіх, від кого це залежить, знайти зараз можливості і масово відновити зйомки українського кіно, в основному телекіно, телесеріалів, які по наших телеканалах будуть прославляти боротьбу наших військових», — сказав В'ячеслав Кириленко.

На його думку, в період військової агресії «культура не може бути поза громадянською позицією, поза державницькою позицією».

В'ячеслав Кириленко вважає, що російські серіали про правоохоронні, військові та спеціальні підрозділи РФ варто заборонити шляхом прийняття окремого закону (відповідний законопроект уже ухвалено у першому читанні). Також інформаційний простір України потрібно захистити від фільмів з участі митців, які активно виступають проти української державності.

«Ті, хто не визнає нашу країну, популізаються на наших каналах не

можуть», — підкреслив В'ячеслав Кириленко. Він вважає, що заборона російських серіалів стимулюватиме українські телеканали створювати власний продукт, а держава має такі тенденції підтримувати.

«Ми отримаємо мотивацію для українських каналів вкладати свої ресурси в зйомки українського серіалу. Держава зі свого боку допоможе. Податкові пільги на кіно, ПДВ й інші ще на один рік уряд зберіг з моєї ініціативи, і я маю підтримку цього в уряді. Зараз будуть зміни до бюджету, і я буду пропонувати збільшити видатки на кіно, і це буде кіно на захист України», — сказав урядовець.

В'ячеслав Кириленко наголосив, що в непростих обставинах, в яких перебуває Україна, кіно має уславити геройство українських військових та волонтерів.

«Потрібно знімати кіно, серіали на злобудня, коли українська нація, український народ воє з цим російсько-терористичним військом, з цією ордою... Треба збільшити кошти через зміни до бюджету на кіно та запровадження спеціального збору на підтримку українського кіно», — сказав В'ячеслав Кириленко.

Всё начинається с бабочки.

После — братоубийство».

И снова сказала, провидица, с пророчески-горькой печалью

совесть моя — хранительница кайновой печати:

«Что вечности звездной, безбрежной ты скажешь, на суд её явленный?

«Конечно же, я не безгрешный, но, в общем-то, путь мой правилен?

Ведь это возводят до истин все те, кто тебе ненавистен, и человечиной жгёной «винстоны» пахнут и «кенты», и пуля, пройдя сквозь Джона, сражает Роберта Кеннеди.

И бомбы землю пытают, сжигая деревни пламенем. Конечно, в детей попадают, но, в общем-то, путь их правилен...

Каин во всех таится и может вырасти тайно. Единственное убийство священно —

убить в себе Каина! И я на вершине липкой у вечности перед лицом разверз мою грудь неприкаянно, душа

в зародыше Каина.

Душил я всё подлое, злобное, всё то, что может быть подло, но крылья бабочек сломанные

соединить было поздно. А ветер хлестал наотмашь, невидимой кровью намокший, как будто страницы Библии меня по лицу били...

1967

КОЖЕН СНАРЯД, ВИПУЩЕНИЙ В УКРАЇНУ, Б'Є ПО САМІЙ РОСІЇ

Ракети, випущені по Маріуполю, падають у Пензі. У Саратові. В Єкатеринбурзі. Усі ті, хто жадає перемоги «Новоросії», так і не зрозуміли, що її успіхи означають вбивство Росії.

Російська медіа реальність мізерна. У ній немає мови та образів, крім тих, що залишилися з часів Другої світової. Будь-яка війна для неї — обов'язково «вітчизняна», будь-які вороги — обов'язково фашисти. Будь-яка перемога — абсолютний ідеал, після якого почнеться тріумф доброти.

Тому сьогодні Росія занурилася в ментальний 1943-й. Там, у тому самому 1943-му, вона «звільняє Україну від фашистських загарбників». І як тільки Київ завалиться — Москва влаштує салют, відбуде заводи, ліквідує злідні та скасує картки. Але факт же в тому, що коли «Гради» падають на Маріуполь, — вони б'ють у Пензу і Саратов. Єкатеринбург і Псков. Тому що Кремль сьогодні воює не з Україною. Він воює з Росією. Та її майдутнім.

Навіть якщо пофантазувати, що «ополченці» й «відпушники» виконають свою програму максимум: відтіснити українську армію, перенести лінію фронту, візвуть міста — що буде далі? Яким чином країні Україні пов'язаний з добробутом Росії? Кому спало на думку, що війна на території іншої держави піде на користь російському суспільству?

Ну ОК, припустимо, Росія

Біля будівлі посольства Російської Федерації у Києві в неділю вдень група активістів встановила пам'ятні хрести з іменами загиблих під час обстрілу Маріуполя 24 січня.

Як передає кореспондент агентства «Інтерфакс-Україна», група активістів прийшла під будівлю посольства РФ в Україні. Вони встановили в газон навпроти будівлі 30 дерев'яних хрестів, на яких прикріплені таблички з іменами загиблих жителів Маріуполя. На кожній табличці написано: «Убитий російськими окупантами».

Організатор акції, киянин Євген Чеботарьов, наголосив в інтерв'ю журналістам, що цю акцією присутні висловили свої протести діям РФ на території України. Він назначив, що загиблі внаслідок бойових дій на Донбасі не повинні залишитися в пам'яті людей тільки у вигляді «сухої статистики».

Є. Чеботарьов також вважає, що українська діаспора могла б провести подібні акції біля посольств та консульств РФ у інших країнах, щоб вплинути на громадську думку в цих державах і ставлення до подій на Донбасі.

Акція пройшла спокійно, правопорядок забезпечувала незначна кількість правоохоронців і правопорушень не було.

Територія посольства, крім стаціонарного паркану, також огорожена розбірним металевим парканом, на якому висить табличка «Грибають будівельні роботи».

Як повідомлялося, 24 січня бойовики з реактивних систем залпового вогню обстріляли житловий масив «Східний» у Маріуполі. Внаслідок артилерійського удару 31 людина загинула, понад 100 мирних жителів дістали поранень.

Российская судебная система продолжает удивлять необычайной приверженностью замечательной традиции, воспетой в известном фильме Э. Рязанова «С легким паром»: каждый раз в декабре запрещать книги и осуждать их авторов, которые посмели высказаться о преступлениях сталинизма. Весь мир осудил политические репрессии Сталина и его клики, а на Родине сталинизма, хочу ошибиться, его почитают. Воистину! Умом Россию не понять!

Однако о традиции. 1 декабря 2011 г. Мещанский районный суд г. Москвы запретил к распространению на территории Российской Федерации (РФ) мои книги о Голодоморе, признав их экстремистскими.

Их изъяли во время обыска фондов Украинской библиотеки в Москве. Список запрещенной литературы довольно внушительный. В нем также оказались и работы о репрессивной деятельности ГПУ. А в декабре 2014 г. Феодосийский городской суд признал директора Феодосийской центральной библиотечной системы виновной в хранении моей брошюры о Голодоморе, подвергнув административному взысканию – штрафу 2000 руб.

Удивительная последовательность и весьма печальная закономерность в действиях современной Фемиды России: запрещать книги о преступлениях против человечности. А Голодомор 1932–1933 гг. является таковым, несмотря на всяческие попытки о его запрещении. Память о Голодоморе жила в сердцах, душах и сознании украинского и русского народов, воскресла после раз渲ла СССР, возмущена в Украине мемориальный статус и юридическое признание. Её невозможно запретить. Невозможно!

Геноцид путем Голодомора был совершен против украинского народа, то есть против граждан Украинской Социалистической Советской Республики, а поэтому и против русских, которые являлись тогда гражданами УССР и СССР. Таковыми были конституционные и нормативно-правовые особенности советского гражданства в 30-е годы. От искусственного голода гибли беспаспортные украинские и русскоязычные крестьяне 9 национальных российских районов УССР, не говоря уже о территории РСФСР. В этих национальных районах УССР накануне Голодомора находилось более 86 тыс. крестьянских хозяйств, в каждом не менее 3-4 человек. Дело даже не в количестве. Ведь каждая человеческая жизнь – это уникальный мир, будь он русский или иной. А его разрушили и уничтожили мучительной пыткой голода. Неужели это непонятно?!

Из 9-ти российских районов четыре находились в Харьковской, три – в Донецкой, остальные в Черниговской и Днепропетровской областях. На территории Донецкой области крестьяне составляли в 1932 г. половину населения, а в 1933 г. голод охватил 21 из 23 районов этой многострадальной области. Это – не измысления, об этом свидетельствуют архивные источники – документы ГПУ. Они зафиксировали массовые депортации и гибель от голода целых деревень старообрядцев – уникальной социально-культурной и религиозно-бытовой общности на территории Донецкой области. Это был духовный Русский Мир, а его разрушили сталинские сатрапы.

Об этом факте я не раз писал и говорил на телевидении, подчеркивал на конференциях в Москве.

Не случайно в Законе Верховной Рады Украины «О Голодоморе 1932–1933 гг.» от 28 ноября 2006 г., признавшей Голодомор геноцидом, упомянуто определение «геноцид украинского народа», то есть граждан Украинской ССР: украинцев, русских, поляков, немцев и других национально-этнических групп.

Точно также граждане РСФСР 30-х гг. (русские, украинцы, немцы Поволжья, поляки) являлись частью российского народа, то есть гражданами республики и одновременно СССР. Их истребили Голодомором, особенно на Кубани, но они до сих пор остаются безмолвными жертвами, а преступный режим, совершивший геноцид на территории РСФСР в 1933 г., не получил должной политической и правовой оценки со стороны Государственной Думы РФ. Почему?

Я неустанно повторял об этом на наших встречах с российскими историками в Москве и Киеве, даже

слушателям Дипломатической академии РФ в 2008 г. Но, увы,

напрасно.

В ноябре 2013 г. на конференции в Киеве по истории сталинизма меня спросили казахские историки: «Почему Украина так активно изучает Голодомор и болезненно реагирует на его малейшее отрицание?». Нет необходимости

ВІДПОВІДЬ ВАСИЛЯ МАРОЧКА НА ВИРОК ФЕОДОСІЙСКОГО МІСЬКОГО СУДУ У СПРАВІ ПРО ОБВІНЮВАННЯ БІБЛІОТЕКАРЯ У ЗБЕРІГАННІ ЙОГО БРОШУРИ ЯК «ЕКСТРЕМІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ»

«РУССКИЙ МИР» У ФЕОДОСІЇ: ЗАБОРОНА СЛОВА ПРО ГОЛОДОМОР

сти убеждать в том, что Украина наиболее пострадала от Голодомора, как, собственно, и казахи, если учесть демографические потери населения. Достаточно посмотреть материалы Всеукраинской переписи населения 1937 г., особенно докладные записки И. Курмана – одного из руководителей ЦУНХУ (статья управление Госплана СССР). Не отрицают этого факта и российские историки – В. Цаплин, В. Данилов, В. Кондрашин, Е. Осокина, В. Жиромская. Нельзя скрыть правду о Голодоморе, полвека ее отрицали в СССР, а она вопреки запрету – восторжествовала.

Однако вернемся к новогодней традиции российской Фемиды, которая «легким паром» ошпарила очередную невинную жертву – директора Феодосийской библиотеки. Ее обвинили по ст. 20.29 КоАП (массовое хранение с целью распространения экстремистских материалов) и присудили штраф. В 1932–1933 гг. крестьян также подвергали штрафу, но за уклонение от хлебозаготовок и хранение посевного материала. Они прятали собственный хлеб, чтобы выжить, а библиотекари судили за хранение 12 экземпляров моей книги – чужой для библиотекаря. Кстати, суды выделили лишь издательскую серию «Геноцид украинців. Серія: Голодомор 1932–1933. Голодомор». Авторское название брошюры – «Голодомор 1932–1933 рр.». – К., 2007. В этой серии появилось еще несколько моих брошюр («Творці Голодомору 1932–1933 рр.». – К., 2008; «Територія Голодомору 1932–1933 рр.». – К., 2014), в которых нет ни малейшего призыва к разжиганию «национальной ненависти».

Еще в декабре 2011 г., когда Мещанский районный суд г. Москвы обратил внимание на мою брошюру, поместив ее в общий список «экстремистской литературы» с исключением фамилии – «Морочки», я вспомнил гениальное произведение А. Грибоедова «Горе от ума». Но не эпилог классика меня удивил и осенил в тот момент:

«Судьба – проказница, шалунья
Определила так сама:
Всем глупым – счастье от безумья.
Всем умным – горе от ума».

Наверное, с моей стороны было бы некорректно причислять себя к умным, особенно в контексте грибоедовской цитаты. Однако в декабре 2011 г. я вспомнил монолог

Чацкого (героя сочинения), который известен каждому бывшему советскому ученику и студенту (у нас на истфаке был специальный курс по истории русской литературы). Монолог Чацкого, особенно в свете последних событий и судебных решений в Крыму против библиотечных работников, весьма поучителен:

«А судьи кто?.. За древностию лет
К свободной жизни
их вражда непримирима;
Суждены черпают
из забытых газет
Времен Очаковских
и покореня Крыма».
(А. С. Грибоедов. Полное собрание сочинений. – С.-Петербургъ, 1892. – С. 46).

Чего стоит возвзвание к совести и практике: «Где, укажите нам, отечества отцы, Которых мы должны принять за образцы!». Именно он писал о чиновниках «грабительством богатых», которые с судами «в друзьях» и в «родстве», «великолепные соорудя палаты». Еще совсем недавно украинские суды, выпол-

нивали книги, иногда сжигали. Похоже, эта практика возвращается (хотелось бы ошибиться). Во всяком случае, в Харькове, когда представители «Русского мира» сжигали весной 2014 г. книги о Голодоморе, были люди, которые выхватывали их из костра и уносили домой. Подобные действия внушают мне надежду: люди сходят с ума, но каждый в одиночку, а коллективное заблуждение. Я всегда говорил и буду утверждать впредь: РСФСР образца 1932–1933 гг. никакого отношения к Голодомору в Украине не имеет, потому что сама оказалась его жертвой. Что мешает Государственной Думе РФ признать факт голодомора-геноцида (или дать другую правовую оценку), чтобы избежать взаимных обвинений, а главное – окончательно избавиться от тяжелого прошлого? Об этом я не раз говорил в Москве, выступая на конференциях, в аудиториях, на телевидении и в интервью российским СМИ. А в ответ – «тишина», подобная той, которая сегодня воцарилась на Донбассе. Больно и печально смотреть за шествием «Русского мира». Ведь под грудами бетона Донецкого аэропорта и жилых кварталов Мариуполя мы хороним не только русскоязычных граждан, но и добрососедские отношения между народами. Как исцелить их память, преодолеть озлобление и даже взаимную ненависть? Вот вопрос! Никакой суд не решит его, кроме Суда Времени.

Не думал, что изображение сталинского режима в преступлениях против человечности станет основанием для обвинений меня в экстремизме. Прокуратура Феодосии сочла материалы моей брошюры вредными, потому что они «могут быть использованы для изменения массового сознания и служить для ультраправильных и националистических установок».

Если она способна «изменить массовое сознание» людей в сторону признания Голодомора геноцидом, тогда моя профессиональная жизнь оказалась успешной. Ультрапарадики в Украине и России активны и без брошюры, а ее содержание может призвать их. Я хорошо помню лозунги советских первомайских демонстраций «Миру – мир!», но не могу понять обратное – «Миру – война» от «Русского мира». Извините, господи, но это не укладывается в моем сознании. Такое новороссийское обновленчество чревато возрождением сталинского старообрядчества, а это – дорога в ад, даже тогда, когда будет устлана благими намерениями о единоверии и «общей истории». «Однако же и «Время» подумать о народе.

В декабре 2011 г., когда мне стало известно о решении Мещанского районного суда г. Москвы о существовании «черного списка», в который попали и мои книги, я вспомнил известные произведения М. Горького – «Мещане», «На дне». Нет, нет. Никакого отожествления с классиком пролетарской литературы, но диалог Луки и Сатина в пьесе «На дне» возник у меня непринужденно. Он весьма поучителен:

«Господа! Если к правде святой
Мир дорогу найти не сумеет,
Честь безумцу, который навеет
Человечеству сон золотой».

В истории России и Украины всегда были прозорливые люди, настоящие пророки, но к ним никто не прислушивался сверху, потому что жили в разных мирах. Настоящие духовные ценности (вера, язык, религия, искусство) не нуждаются в насильственном насаждении. Они с нами и в нас, среди верующих и заблудших, одних одухотворяют, других исцеляют. «Миръ» через войну обречён на забвение. Недавнее прошлое отдельных европейских стран, да и бывшего СССР, – яркое подтверждение этому. Опасность в том, что часть российского общества может войти в «золотой сон», всецело погрузившись в идеологию сверхдержавности. И тогда, ослепленные ею, люди смиренno двинутся к краю бездын, а не к Храму и духовному исцелению. Нельзя подвергаться летаргическому сну, иначе болезненным будет пробуждение.

Опальный историк
Василий МАРОЧКО
25 января 2015 г., г. Киев
<http://www.history.org.ua>

Ігор Борисович — учений, соціальний філософ, доктор наук. Ініціатор введення в російську систему освіти нового предмета «Росієзнавство». Він — харизматичний, невтомний популяризатор суспільствознавчих знань — у 2000-ні роки багато попрошував на радіо («Русская служба новостей», «Говорить Москва», «Радіо КП»). Сьогодні через зрозумілі причини можливості у Ігоря Чубайса висловлювати свої погляди в ЗМІ значно менше.

— Ви з таким розумінням і симпатією говорите про Україну. Адже Ви там жили?

— Так... Мої батьки — москвиці, але тато — професійний військовий. Після війни закінчив академію, аспірантуру. І як військовий змінював із сім'ю місце служби. На початку 60-х років ми жили в Одесі. Тато викладав у Загально-військовому командному училищі на 4-й станції Фонтану, а я навчався в школі на 6-й станції. Пам'ятаю моїх одеських друзів — Сашка Костула, Віру Вишню. Потім ми переїхали до Львова. Там батько працював у Вишому військово-політичному училищі, і ми мешкали на вул. Немировича-Данченка. До речі, у Москві серед «громадсько активних людей» є вихідці зі Львова — Явлінський, Шевцова...

— А з людей мистецства — Башмет, Бак, Ярмольник. Ось, до речі, Ярмольник нині каже, що за часів його молодості там були бійки між євреями та українцями.

— Не знаю, як у Ярмольника, у мене було декілька бійок зі звичайною дворовою шпаною. Але це не стосувалося національних питань.

— Чув, що 1968 року в Одесі у Вас був один напружений сюжет.

...Я вже навчався в Ленінградському університеті, але влітку приїхав в Одесу до друзів. Щодня з колишніми однокласниками ми обговорювали Празьку весну. І раптом 21 серпня оголосили, що радянські танки увійшли до Чехословаччини. Я запропонував протестувати і вийти на Куликове поле. Спочатку всі погодилися, але в результаті прийшов я сам із моєю шкільною подругою Лідею. Вона довела мене до площа й зупинилася. Далі я з чехословачким пропозитом, вигукуючи: «Геть окупантів з Чехословаччини!», пішов до пам'ятника Леніну. А коли обернувся, побачив, що з протилежного боку цієї великої площи розвертався міліціонер. На щастя, наші дороги не перетнулися. Однокласники не вийшли на площину, але ніхто з них мене не здав. А наступного дня я з Одеси виїхав...

— Що ж, приемно, що і в Одесі знайшлися люди, які публічно висловилися про придушення Празької весни... Ви, людина, яка пожила там, як сьогодні ставитесь до слів про «Одеську Хатинь», «Одеський Освенцим», запущених у тому числі після відомого вірша Юнії Моріц?

— В одеських подіях, хоча розслідування не завершено, розібрatiся не так складно. Відповідь дає елементарний аналіз російських ЗМІ. В Україні в останній рік було декілька екстремальних подій, пов'язаних із загибеллю людей. Показове ставлення до них російської пропаганди. Загиблих на Майдані, Небесну Сотню ніхто не оплакує, і газети не записують їх у герой. За загиблими в Одесі всі телеканали ридають і закликають «не забути». Недавно стався варварський обстріл житлових кварталів Маріуполя. Москвичів, які йшли до Посольства Україні з квітами, зустрічала поліція. Їх не пропускали і били, а квіти викидали до сміттєвого контейнера. При цьому ЗМІ запевняли, що обстріл — робота ЗСУ! Коментарі, як мовиться, зйові. Але якщо хтось ішов не розібрався, нагадаю свідчення відомого Стрєлкова-Гіркіна, який відверто заявив, — якби в травні в Одесі все вийшло, то там би зараз була Одеська народна республіка». На щастя, цього не сталося, але надія на реванш у впливових політиків зовсім не розтанула.

— Як би Ви описали нинішній соціально-політичний стан Росії?

— Думаю, у нас немає слів у мові, аби описати, що відбувається, просто бракує термінів. Слово «криза» тут не підходить. Криза у нас з 1917 року, із затвердження влади більшовиків.

У фізиці, у сопроматі, після досягнення певного навантаження і вичерпання запасу міцності якська балка ламається — і все. Соціальні системи влаштовані інакше. Їх можна ламати, переламати, межу соціальної деградації теоретично уявляємо, але на практиці вона поки не досягала, повної деградації моралі, озвірніння і «розлюднення» не відбувалося, проте ми рухаємося в цей бік.

Криза виражається, зокрема, у тому, що соціальні проблеми не викликають, як це відбувається в здорових суспільствах, відповідного резонансу. Люди в нас «українівомлені». Інша причина «соціальної тиші» в тому, що російське суспільство роз'єднане й атомізоване. Ще одна грань кризи віддзеркалюється в мові російського квазигромадського діалогу — те, що в нас

містять викотили кулемети і розстріляли робітників, депутатів Засновницьких зборів, які вийшли на захист, приїхали до Петрограда в січні 1918 року. Самі себе організатори перевороту назвали «диктаторами пролетаріату» і будівниками комунізму. У реальність не було ні того, ні іншого. З цієї миті, замість виходу з кризи, Росія перебуває в стані безперервного її поглиблennя, що триває дотепер. У 1991 році було зроблено чергову спробу позбавлення від «советчини», але вона виявилася невдалою. Нинішня РФ оголосила про правонаступництво з СРСР. Основа держсистеми — пострадянська влада, «політична еліта», як і радянська номенклатура, не обирається народом, а призначає себе сама...

— Ваша книжка зі значущою назвою — «Російська ідея» — півроку рекламиється на українських сайтах. Поняття це резонансне, але абсолютно заплутане. Чи можете Ви його коротко пояснити? І навіщо воно потрібне, як воно працює? Про національну ідею говорять у різних

системах прав. Більшовицький переворот перерізав Російську ідею і затуманив усе фальшивою ідеєю комунізму і ком-ідеологією. А в постСРСР... Якщо порівнювати політичну ситуацію з морем, то різні судна йдуть ним у різних напрямках. На одних написано «до Гамбурга», на інших — «до Неаполя»... А от величезний корабель «Росія» уже 25 років не знає, куди пливе. Мета нинішньої влади — самозбереження, а не розвиток держави. Жодної іншої мети немає, як немає і виявлення загальнонаціональної системи цінностей. Нас змушують іти відразу шістьма взаємовиключними дорогами: ми однічноса і радянські, й антирадянські; і російські, й антиросійські; і західні, й антизахідні. Позиція та інтереси Росії похідні, їх змінюють на догоду головному — стратегічній меті самих правителів — утриманню чиновницької влади. Така ситуація непереборна для авторитарного режиму, але катастрофічна для самої держави!

— Добре, тоді, підкувавшись тео-

ноги, коли та частина росіян, обдурених пропагандою, зрозуміє, що українці — це не «вороги», а найближчі сусіди і брати...

Дещо відволічуся. Польща, Угорщина, Чехословаччина, Балтія повернулися до власного вектора розвитку після 40-50 років тиранії. Україна позбавляється від «совково-постсовкового» беззаконня і корупції, які тривали 90 років, три покоління! Ми з вами говорили про легітимність. Є таке поняття, як історична легітимність. Але ті квазінорми, які нав'язувалися нам майже століття, суспільство і сьогодні не сприймає як легітимні й прагне від них позбавитися. Україна з величезною напругою пробиває цей «червоний бетон», незважаючи на надзвичайні складнені ситуації через нав'язану війну на південному сході.

...І ось коли Україна і Росія позбавляться від «червоної корости», коли ми очистимо свої душі, коли повернемо словам їхній первинний сенс... Можливо, Київ стане столицею Єдиної Русі, Україна — лідером, а Мінськ і Москва будуть провінцією. Но з Китаєм же нам брататися...

— Страйвайте... Ви розумієте, що в сьогоднішній Україні будь-які слова про «Єдину Русь», нехай і зі столицею в Києві, можуть викликати лише настороженість?

— Так, звичайно. Але я вважаю, що Україна сьогодні, свідомо або несвідомо, руйнує «советчину» в усій Східній Європі! За вашу і нашу свободу! Саме тому вона так ненависна корупціоній російській бюрократії і саме тому для громадсько активних росіян так потрібна українська стійкість, українська перемога, так важливі глибинні соціально-економічні реформи, які у вас все ще гальмуються. Без перемоги Києва від нас усіх нічого не залишиться. Це, можливо, — наш спільній останній шанс!

— Як людина, що займається системним аналізом, якими Ви бачите основні сценарії розвитку Росії?

— Прогнози робити легко, важче за них відповісти... Проте цілком очевидно, що існуюча соціально-політична система вичерпана повністю. Тому можливі два варіанти розвитку подій:

1. Українська Революція Гідності — катализатор демонтажу системи, що існує в нас. Я, звичайно, за ненасильницький, мирний переходит і повернення до самих себе. Але не можна виключити й інший сценарій.

2. Якщо існуючий режим, нездатний до реформування, для свого збереження, спиратиметься лише на силу, не можна виключити новий, третій за 100 років розпад Росії. Таке важко уявити... Для мене особисто тоді багато що взагалі втратить сенс. І не лише для мене. Є надія, що навіть у найсприятливіших умовах знайдуться сили, які цього не допустять.

Але тут ми пішли у сферу теоретичних конструкцій. А є галузь об'єктивніших показників — це економіка. Один з найкваліфікованих експертів у цій галузі — Володимир Квінт, іноземний член Російської АН. Ше три роки тому, з цифрами в руках, він мені довів, що «2017 рік — останній рік існування російської економіки». Відтоді ми регулярно спілкуємося, і він постійно підтверджує свій прогноз.

— Повернуся настанок до мого колишнього запитання: чи є вірогідністі ретресу, вірогідністі того, що Україна, яка викорінює тоталітаризм, зламається раніше, ніж режим, що зжив себе у Росії?

— У нинішній історії її сценарій визначають самі учасники і ніхто інший. Можливе різне. Ситуація, справді, безкомпромісна, варіант «перемога дружба...» унеможливлено. Тому бажаю українцям зібрали сили і волю в кулак! Швидше починайте реформи! Україно, пеможмі!

А 1 березня в Москві пройде по-тужний антивоєнний мітинг!

Олег КУДРІН

(«Укрінформ»)

Ігор ЧУБАЙС: КРИЗА В РОСІЇ НЕ НАЗРІЛА, А ПЕРЕЗРІЛА

країнах, говорить про це і Президент Петро Порошенко.

— Коротко — важко, але спробую. Спочатку — про сенс і про те, чим Російська ідея не є.

Тут ідеється про загальнонаціональну, загальноросійську систему прав, яку не можна звужувати до вузькоетнічних норм.

Національну ідею потрібно не вигадувати, а вивляти (подібно до того, як фізичні закони не створюються, а відкриваються).

Національна ідея — це концепція, а не гасло (щоправда, гасло може витикати з концепції).

Кажучи коротко, національна ідея у Росії — російська, в Україні — українська... — це сукупність фундаментальних, системоутворюючих прав, що характерні для певної країни і відрізняють її від інших країн. У Західній Європі в ходу термін «ідентичність». Ці поняття — різni сторони однієї ж тієї ж проблеми. Ідентичність — сукупність усіх якостей країни, національна ідея — її суть, основа, головне. Кажучи образно, якщо ідентичність — це організм, то національність — його ген...

— А чи потрібні сьогодні, — коли йде війна, поглиbuється економічна криза, нарощається озлоблення, — абстрактні, далекі від повсякденності поняття?

— Не розібратися в цих «відвернених термінах» — означає не мати можливості збудувати систему історичних координат, не створити механізм прогнозування історії, не мати обґрунтованої держстратегії... Без національної ідеї втрачається можливість ефективно інтегрувати суспільство. (А це проблеми не лише Росії та України, але й Іспанії з Кatalонією, і Великобританії з Шотландією...). Історичну Росію об'єднували і просувала вперед свою

ретично, розглянемо конкретні ситуації. Наприклад, цей рік у Росії почався з дивних подій: складання 20 тисячами війн МВС Чечні особистої присяги на вірність Путіну, Колокольцеву, Кадирову. Ще — Указ, підписаний президентом Путіним, про дозвіл брати до російської армії іноземних громадян. Про що свідчать ці факти?

— Вони свідчать усе про те саме — про позамежний характер кризи. У країні немає юридичних стійких правил, точніше — немає права як такого. Усе відбувається в режимі «ручного управління». Інакше з якого дива складати додаткову присягу на вірність — особисту! — коли є затверджені правила і процедури. Це ж неконституційно. Законність навіть не імітується... Як можуть іноземці захищати чужу країну? «Іноземні легіони» використовують для захоплення чужих територій. Але експансія якраз і суперечить національній ідеї. Із 80-х років XIX століття Росія припинила зовнішню експансію і перейшла до стратегії якісного розвитку, до облаштування, у нас почалося бурхливе економічне зростання. А після 1917

Увіторок, 27 січня, в Нью-Йорку 31-річний піаніст Павло Гінтов, уродженець Києва та випускник Московської консерваторії, розговорився з музикантами Маріїнського оркестру, які виходили після концерту в Карнегі-холі. За свідченням Гінтова, полеміка, яка відбулася, стосувалася не особливостей творів Прокоф'єва і Шостаковича, які виконувалися того вечора, і супроводжувалася не цілком музичною термінологією. Гінтов, який зараз закінчує докторантuru в Манхеттенській школі музики, пришов до Карнегі-холу, щоб висловити протест проти гастролей диригента оркестру Валерія Гергієва — одного з тих, хто торік підписав лист діячів російської культури на підтримку позиції Володимира Путіна щодо України. Із вуст російських музикантів у відповідь йому посипалися образи.

Сам піаніст описав подію так: «Сьогодні відбулося щось виключно огнє. А саме — довелося поговорити з

Гінтов не вперше бере участь в акціях протесту, які після російської анексії Криму та конфлікту на сході України супроводжують виступи на Заході Гергієва та інших підписантів листа на підтримку Путіна, наприклад, Володимира Співакова. За його словами, акції такого роду будуть продовжені.

Із самого початку, після того, як почалася вся ця епопея в Криму і з'явився знаменитий лист, підписаний кількома сотнями діячів культури і мистецтва Росії, вийшли інтерв'ю з Гергієвим, в яких він говорив абсолютно неймовірні речі про те, що в Україні прийшли до влади фашисти, про те, що в Києві заборонили грati російську музику. Це все — страшна брехня, це — пропаганда, і я вважаю, що це — зрада щодо його публіки в Україні, яка завжди приходила на його концерти. Я знаю дуже багато людей, які не пропускали його концертів, і вважаю, що він своєю підтримкою політики Путіна просто обплював своїх слухачів. І мене це несікнено обурює.

Я поговорив тут з іншими українськими активістами, а потім до нас ще приєдналася група «Мистецтво проти насильства», це — група інтелектуалів з Бостона, в основному гарвардські випускники, випускники МІТ, музиканти та любителі музики, цінителі мистецтва, творча інтелігенція, причому не тільки українська, зовсім різні є люди, і американці є, і росіянини, їх досить багато, люди з різних країн, які визнали абсолютно аморальнюю таку підтримку діячами мистецтва війни агресії в Україні. І ми спільними зусиллями почали ці акції протесту в кожному залі, в кожному місті, куди приїжджають діячі з цього списку. Протести були в Нью-Йорку в квітні минулого року, були вілтку, були в Бостоні, в Сієтлі, у Вашингтоні, в Чикаго. Зараз будуть протести у багатьох містах. Тобто кожне місто, куди вони приїжджають в Америці і в Європі теж, наскільки я знаю, не обходить без протестів.

— У Вас саме до Гергієва такі сильні почуття виникають чи й до інших людей, які підписували цього листа, скажімо, Співакова чи, наприклад, співачки Анни Нетребко, яка нещодавно сфотографувалася з одним із лідерів східноукраїнських сепаратистів, — вони теж переступили межу допустимого?

— Безумовно, вони всі переступили цю межу, і вони всі є зброею пропаганди, і вони всі зрадили своїх слухачів в Україні, яких мільйони, і цьому немає пробачення. Але серед них Гергієв — людина трохи іншої породи. Скажімо, я не думаю, що Нетребко усвідомлювала, що робила, коли фотографувалася з прапором так званої «Новоросії» з паном Царевим. Але Гергієв завжди підтримує Путіна у всій його політиці, що це не було: і репресивна політика в Росії, і гомофобна політика, і Pussy Riot. Він у цьому послідовний, і говорити, що він тут помилився, що він чогось не знат, що він чогось недостатньо розуміє, абсолютно неможливо, це виключено.

Займати таку позицію йому просто вигідно. Крім того, він у музичному світі людина... я б не сказав, що найвидатніший диригент, але в музичному бізнесі — один з головних людей у світі. У нього величезна кількість концертів у всьому світі, і тисячі його слухачів у всіх містах, де він виступає, будуть вірити його

музикантами Маріїнського оркестру. Одна миловидна дівчинка зі скрипкою, проходячи повз мене, подивилася мені в очі, мило посміхнулася і сказала: «Коли ви всі вже здохнете, б*ть!».

Інші говорили чергове: «Ідіть працювати!», «Валіть до Хохляндії!», а один вигукнув: «Скорі й Аляска буде наша!». Один оркестрант вирішив посперечатися, ми сказали йому, що протестуємо не проти оркестру, а тільки проти Гергієва, але його товариш відтягнув його зі словами: «Чого ти з ними розмовляєш? Вони ж є**ти!». Ше одна група музикантів з інструментами голосно нас обговорювала і сміялася. Я сказав їм: «Ви смієтесь? А ви знаєте, скільки вже людей загинуло?». Один з них відповів зі смішком: «А в Африці взагалі щодня тисячі людей вмирають — і що?». Це — музиканти. Це — молоді люди, які закінчили або ще вчаться в консерваторіях. Це — ті, хто грав на сцені Карнегі-холу. Це — морок, жах і божевілля.

розповідям про страшних фашистів в Україні. Мені це здається особливо небезпечним.

— Ваші дії — це дії людини, яка виросла в Україні, чи це дії інтелектуала, музиканта, який вважає не-припустимим саме подібну поведінку діячів культури?

— Я б сказав, що це залежить саме від того, що я народився в Україні. Хоча, звичайно, йде війна в моїй країні, і моя сім'я, мої батьки, всі мої рідні та друзі, мої однокласники, деякі з них зараз в окопах сидять з автоматами, хоча на скрипці повинні грati, такі люди теж є, і зрозуміло, що мені складно

вали, як за радянських часів або як у нацистській Німеччині, коли у людей не було вибору. Відомі люди абсолютно відмовилися підтримувати це і висловили думку проти лежні, такі, як чудова Лія Ахеджакова або Олег Басилашвілі, дуже багато людей у Росії, які в цьому списку відсутні. І навіть ті люди, яких, як ви кажете, занесли у список випадково, вони могли б натякнути або якось показати, що вони не згодні з цим насправді, що щось тут не так. Але ці люди, проти яких ми протестуємо, і Гергієв, і Співаков теж, який дійсно дуже хороший музикант, вони ніколи ні сло-

ВОНИ є ЗБРОЄЮ ПРОПАГАНДИ ПУТИНА

Павло Гінтов

залишатися спокійним. Але знову ж таки мое заперечення цих дій — посібництва пропаганді, розпалювання ворожнечі, розповідання брехні — не визначене моею національністю і тим, що я виріс в Україні. Я жив довго в Москві, я виріс фактично в Підмосков'ї, кожного літа там був з самого дитинства. Я ніколи не поділяв, що для мене Україна — це одне, а Росія — це інше. Для мене завжди було навпаки, для мене Москва — абсолютно рідне місто, я дуже любив Москву, у мене там багато друзів, багато людей, яких люблю. Але я сказав уже, що у нас на акціях були люди з абсолютно різних країн, і бажання протестувати продиктоване тим, що вони ходили на концерти цих діячів, а зараз через моральні принципи вони просто не можуть піти на їхні концерти. Тобто вони хотіли б, але їм доводиться приходити на концерти і стояти ззовні з плакатом: «Не підтримуйте війну!». І я себе відношу до таких людей, на-самперед, тому, що вважаю цей вчинок аморальним. Музикант, перш за все, повинен нести мир, добро, як Гідон Кремер сказав, музикант повинен бути миротворцем, а не сприяти насильству, вбивствам і підтримувати агресора.

— Тепер запитання як до музиканта. Гергієв, Нетребко, Співаков — чудові музиканти, і в історії, напевно, залишатися саме як чудові музиканти, у яких ось є деякі обставини біографії. Але насамперед про них будуть говорити як про музикантів. Хіба не це первинне? Що важливіше: музична діяльність людини чи те, що вона підписала? Крім того, можна уявити, що когось змусили підписати листа чи їхнє ім'я поставили, а потім вони вже не ризикували прирати його. Ви не вважаєте, що все-таки найголовніше — музика?

— Мені не здається, по-перше, що їх там якось сильно примушу-

вали не сказали про те, що, можливо, їх не так зрозуміли, вони продовжували наполягати на своїй правоті і засуджувати протести. Гергієв взагалі сказав в інтерв'ю, що жодних протестів немає, що він ніколи їх не бачив, хоча ми особисто його бачили, коли він тікав від нас з Карнегі-холу в супроводі охоронців.

Мій педагог у Московській консерваторії, улюбленний учителев Лев Миколайович Наумов, великий музикант, ми з ним багато розмовляли про особистості, зокрема, говорили про Прокоф'єва, сказав: люди кажуть, що Прокоф'єв був несприємною людиною, деспотичною, грубою, дуже саркастичною, багатьох ображав. Але Наумов сказав, що не уявляє цього собі, тому що музика Прокоф'єва просто світиться добрим. І Лев Миколайович вважав, що справжній музикант може бути тільки людиною дуже шляхетною, людиною великого внутрішнього добра. І я думаю, що ті люди, в яких є це внутрішнє добро, ось їхня музика в результаті і залишається. Принаїмні я в це вірю. Можливо, моя віра в це якесь наївна, як і віра моего вчителя Льва Миколайовича Наумова. Але якщо в це не вірюти, мені буде якось складно жити як музиканту.

— У «Фейсбуці» Ви описали невеселу бесіду з музикантами з Маріїнського оркестру, в якій ці молоді люди критикували Вас за вашу позицію і в усьому, треба розуміти, поділяли позицію Гергієва. Значить, культура не є щепленням ось таких благородних почуттів?

— По-перше, це були окремі репліки на нашу адресу, але це мене глибоко шокувало. Я собі уявляю музикантів як людей, які повинні нести мир, добро, це повинні бути люди, які вміють співчувати. Тому я не уявляю, як можна грati велику музику і при цьому абсолютно не мати поняття про співчуття. Навіть якщо я політично з кимось не згоден, якщо вважаю, що майбутній президент робить все добре, моя країна стає сильнішою, ба більше, встає з колін і так далі, — хоча мені складно уявити собі цю позицію, але все одно, якщо я навіть так вважаю, — але я не можу сміятися над людьми, які кажуть: «А ось люди загинули...». У нас щодня гинуть люди! А у відповідь вони кричать: «А в Африці взагалі щодня тисячі людей вмирають — і що?». І сміються. Ось цього я абсолютно не розумію. Навіть якщо ти зі мною не згоден, навіть якщо тобі я абсолютно огнійний і противний, як можна сміятися над смертью людей? Це абсолютно щось позамежне.

— Я в принципі тому і написав, бо прийшов додому і не міг довго

Протест проти Гергієва у Лондоні

Анна Нетребко та Валерій Гергієв

В. Путін та В. Гергієв

захопленням дивляться за прагненням українців до свободи, і що вони сподіваються, що українці переможуть і повалять проклятого Януковича, і створять нову країну.

Але того дня, коли почалася в Криму вся ця історія, буквально через тиждень після того, як Янукович утік, раптом вони стали писати про те, що треба звільнити Україну від фашістів, що треба посилати танки, що Путін — молодець, і треба вводити війська. Це — якийсь наркотик імперської ментальності, який абсолютно нелогічно виникає, і ніяк його не можна викинути з голови навіть найосвіченіших, найкультурніших, найталановитіших людей, на жаль. Для мене це — страшне відкриття, я собі це уявила таке не міг.

Я багато читав книжок про події, скажімо, у нацистській Німеччині, коли до влади прийшли нацисти, і деякі талановиті люди стали їх підтримувати і захоплюватися ними, писати всілякі красиві речі про них, і мені складно було це собі уявити, я не розумів, як це можливо. Але ось зараз на своєму досвіді доведеться. Але тим не менш, на щастя, серед моїх знайомих є досить велика кількість тих, хто підтримує Україну і не підтримує політику Путіна, не підтримує війну. І завжди пишуть чудові речі, добре слова підтримки, і без них було б дуже важко. І шоразу, коли мені приходить повідомлення чи хтось телефонує, пише, просто запитуючи, як справи, кажуть «ми за вас, українців, хвilioємося», кажуть слова підтримки, це — найдорожче, дійсно, від людей з Москви, від моїх друзів з Росії, найдорожче для мене і для інших українців з того, що зараз може бути.

Валентин БАРИШНИКОВ
Radio «Свобода»

До редакції продовжують надходити співчуття у зв'язку зі смертю «світличанина» Данила Андрійовича Кононенка...

ПАМ'ЯТИ ПОБРАТИМА

**ПОЕТА, ПАТРІОТА
ДАНИЛА КОНОНЕНКА**

Чом серце сумує, ятиться?
Чом болю немає кінця?
Втратила «Кримська світлиця»
Тебе — патріота, співця.
За те, що любив Україну,
Поет і друзів без меж, —
В поезії, друже единий,
У пам'яті нашій живеш!

Володимир КАПУСТИН,
спецкор газети Міністерства
оборони України «Народна армія»

* * *

Він не помер!
Він просто взяв відпустку:
південний берег, море, благодать...
Без Кононенка

Сімферополь — пустка,
«Світлиці» світла довго не видать...
Його стрічали дніми в Сімеїзі,
він в Херсонесі розгортає намет,
поет належить безкінечній пісні,
бо що йому століть шалений лет!

Джанкой і Кафа...
Партеніт і Саки... —
татарські назви на путь стріча,
якби ж не лиха горезвіні знаки —
російських військ зелена саранча.

Він слав мені веселі есемески —
(крізь пазурі загарбницьких
цензур)

надії фрески і свободи фрески
легенку розтинали рабства мур.
Він притомивсь,
пішов у пілігрими,
такі не помирають! Знов і знов
він повернеться! —

вічна пісня Криму —
про небувалу до життя любов.

Тамара КОСТЕЦЬКА

* * *

Сердечно співчуваю колективу
«Кримської світлиці» і родині у
зв'язку з неправильною втратою —
смертю Данила Андрійовича КОНОНЕНКА.

Марія СЛОВ'ЯНОВА

м. Київ

З ІМЕНЕМ МАТЕРІ БОЖОЇ І УКРАЇНИ...

Данилу Кононенку

Сонце вставало.

Вітри шепотіли в гіллі,
Снігом умитий,
розлився світанок розмаєм.
Ви колосочком
у рідній Черкаській ріллі

Скоро зростете.
А поки гуляли над краєм
Віхоли, бурі.

І слухала регіт війни
Зграйка вазонів
на синім старім підвіконні.
Ви народились —

журавлик нової весни,
Щоб зігрівати Україну
в шершавій долоні.

Ви проросли, рідним словом
гінкім проросли

З нив і пісень, що тепер
посиціли на скронях,
З дикого меду землі,
з безнадійності злив.

Плаче вдова і їржуть
печенігові коні
З Ваших рядків.

Поспішають невинні літа,
А в Ребедайлівці, певно,
чекає родина...

Ваше ім'я хай навіки
святиться в житах
З іменем Матері Божої
і України.

Катерина ОСАДЦА,
уродженка с. Чкалове Нижньогір-
ського району АР Крим

(Цей вірш був написаний ще у
2011 році, до 70-літнього ювілею
Данила Андрійовича Кононенка. З
іменем Матері Божої і України —
хай навіки святиться його ім'я...)

Данило Кононенко (другий ліворуч) з колегами — кримськими письменниками. 2012 р.

ПАМ'ЯТІ ДАНИЛА КОНОНЕНКА

Першого цьогорічного січня ми вітали його з 73-річчям, а через два тижні провели в останню путь за межу Вічності. Підступна хвороба виразила з нашої письменницької сім'ї талановитого поета, перекладача, публіциста, громадського діяча, вірного сина України, чудову людину, чесну, чисту душою, відкриту серцем.

Корені Данила Андрійовича Кононенка — зі славного Шевченкового краю — села Ребедайлівки, що на Черкащині. У восьмому класі його перші вірші були опубліковані в місцевій районній газеті, в якій він почав працювати після школи на посаді літпрацівника. Згодом з'явилася друком чимала добірка його віршів на сторінках обласної газети «Молодь Черкащини» з напутнім словом Василя Симоненка, тодішнього співробітника цієї газети. Не раз вони зустрічались на засіданнях обласної літстудії, якою керував Василь. Про ці зустрічі наш побратим залишив теплі спогади.

Після трирічної армійської служби у Сімферополі Д. Кононенко закінчив філологічний факультет Кримського педінституту, і з того часу древня земля Тавриди більш як на півстоліття стала для нього другою малою батьківщиною. Тут виходять його поетичні книги — «Джерело», «На весняному березі», «Квітучих сонячіх оркестрів», «З любові і добра», «Ми виростали в повоєнні роки». Поет багато перевіддав з кримськотатарської, російської, білоруської мов (його вагомий перекладацький доробок

умістився б у кількох томах!). Однакож він займався редакуванням книг своїх побратимів, писав рецензії, літературно-критичні статті, упорядкував антології, зокрема, об'ємну збірку «Люблю тебе, мій Криме!» з творами українських поетів про наш південний край, починаючи від Євгена Гребінки і закінчуючи наймолодшими сучасниками.

Активну літературну працю поєднував з журналістською і громадською діяльністю. Він — один з організаторів Товариства української мови ім. Т. Шевченка в Криму, ставши першим його головою, обирався членом правління Всеукраїнської «Просвіти» ім. Т. Шевченка. Опікувався в перші роки Конкурсу з української мови ім. П. Яшка його проведенням на півострові. Багато років очолював Кримську республіканську організацію НСПУ, доклавши чимало зусиль до її діяльності.

Як тільки в 1992 році зайшла мова про видання в Криму першої української газети «Кримська світлиця», він з головою поринув в організаційні клопоти, запропонувавши в її співзасновники письменницьку організацію Криму, якою тоді керував. Опікуючись у ній відділом літератури і мистецтва, він багато сил віддав популізації красного письменства. І хоч кілька останніх років не числився в штаті редакції, читачі, напевне, цього й не помітили, бо чи не в кожному номері з'являється його прізвище, і в тому, що сотні кращих творів наших письменників з

Михайло Вишняк, Віктор Виноградов, Василь Деркач, Петро Вольвач, Валерій Басиров, Євген Білоусов, Ольга Бондаренко, Віктор Гуменик, Світлана Кочерга, Василь Латанський, Галина Литовченко, Валентин Негода, Леонід Никоненко, В. Нестеренко, Віра Пальоха, Єва Пономаренко, Володимир Проценко, Федір Степанов, Катерина Степчин, Віктор Стус, Ярослава Шумляківська

Уладзімір СКАРИНКІН

* * *

Як бір, я хочу бути таким
Гостинним, щоб кортіло
У кошики сипнути всім
Грибів і ягід спіліх.

На бір подібним хочу стати,
Щоб в горі-лихолітті
Міг по плечу я поплескати
Людину дружно віттям.

На бір подібним хочу бути,
Щоб лютою порою
Вітрів шалену біготню
Міг зупинить собою.

* * *

Давній грішник і Божий раб —
Я — Скоринкін, а не Скорина.
І все ж я жадаю, щоб
Дух Скорини вселився до сина.

Петрусь БРОВКА

* * *

Поки живем, доти й шукаєм.
Ми раді знахідкам своїм.
Ta відкриттям не видно краю,
Як і кінця не видно їм.

Aх, як усе воно це складно —
Усесвіт... й пісня слов'їв...
Як слід ще нами не розгадані
Шляхи бідколи і мурасів.

* * *

Ти не дивись, що я мовклий:
Моя душа — вона не спить.
Бувають мовчазливі ниви
Аж доки грім не загримить.
Здається, спокій хто розгонить?
A загримить перун-горлан —
Aж сколихнущеться дальні гони,
Неначеб спріважній океан!
Мовчун я, та не полохливий,
I я скажу (я не гордій)
Пустим, брехливим і чванливим,
Що буря є в душі мої!

Євгенія ЯНІЩИЦЬ

СВЯТО ПИРОГА

Пиріг спекла та пригадала бульбу.
Мого сирітства сиві полини.
Ти плачеш, мамо?

Туту перебудьмо,
Вже котрий рік іде після війни.

Ти вся гориші,
аж боляче дивиться,

— Так за вікном червоно квітне мак.
Мені так лячно.

Мчу я до криниці,
— Відро ж не набирається ніяк!

Несу, нарешті,
менш, ніж піввідерця —
Вода чомусь хлюпоче через край!
Мойого смутку срібно-сиве серце,
Ти почекай. Я хутко. Почекай!

Святковий травень —
сонячний доволі,
I свято пирогів.

День споминів-розмов.
Ta бачу, як росте іще на полі
I хліб тіркій наш. I тірка любов.

* * *

I тиша ця, гостріш ножа,
I глибочін, як небо.
Як сто ночей мене не знав! —
Прийду до тебе.

Прилину так, немов з гори
Обвал на трави.
Мені нашпітуй, говори
Слова ласкаві.

У голосах, як в колосках,
Нам є потреба.
Тобі відкрита я не вся
Рікою н небом.

* * *

Журавель — ти, я — синиця.
Ну й хіба ж оце сім'я?
Разом нам не поселиться,
Поселюсь у тебе я.

Скільки пильної уваги —
Погляд твій усе зіркіш...
П'єм меди, я мучить спрага:
Що не крапля, то гіркіш.

Що ж воно за дивне щастя,
Долі долі без чудес...
Ні, до тебе не припасти —
Припадаю до небес!

Уладзімір ПАВЛОВ

ТУМАН

(тріолет)

Коли туман в заплаві ще блудив,
Росою вкрились високі прокоси.
Прив'яли сіном пахли твої коси,
Коли туман в заплаві ще блудив.

За небокраєм десь гриміли грози,
А я у мріях надивлявся див.
Коли туман в заплаві ще блудив,
Росою вкрились високі прокоси.

ШКОДУВАННЯ

(тріолет)

Як цвіт бузок, й съюгоріч
я не бачив.
Не бачив, як і черемха одцвіла.

Поставив би букет перед стола —
Як цвіт бузок, й съюгоріч
я не бачив.

Не відзнаю — от сором! — півселя.
Облич не знаю зовсім цих юначів.

Як цвіт бузок, й съюгоріч
я не бачив,

Не відзнаю — от сором! — півселя.

Облич не знаю зовсім цих юначів.

Як цвіт бузок, й съюгоріч<br

Пропонуємо увазі читачів твір, який переміг у попередньому конкурсі «Новела по-українські», проведенню до річниці Революції Гідності. І закликаємо кримських авторів відгукнутися на творчий заклик журналу «Крайна»!

День почався, як завжди останнім часом. Він прокинувся, зліз зі старенкого дивана і увімкнув телевізор. Майдан стояв. Стійте хлопці, стійте! Інакше та падла всіх задавити! Він прибрав постіль з дивану, вийшов на балкон, закурив цигарку. Дешевеньку, без фільтру. Від неї дерло горло, але організм трохи заспокоювався. Він подумав, що от добре поїхати до Києва, узяти десь вибухівки, піти до «Беркута», дочекатися, коли ті тварі кинуться бити полоненого, і висадити їх у повітря. Померти він не боявся, для чого йому жити? Двадцять три роки у тюрмі, ані родини, ані друзів, ніхто і сльози по ньому не пустить. То хай краще він загине, аніж якийсь молодий хлопець, якому ще жити та жити.

Він сплюнув у вікно. Потікав би, якби не батя. Пішов у кімнату до старого. По його винуватому погляду і запаху зрозумів, що батя наклав у штані. Зараз мугікав, крутів головою, що це не він. Старий частенько останнім часом робив у штані і завжди намагався показати, що до цього не причетний.

— Нічо, батю, нічо, — заспокоїв старого. Узяв його на руки і всадив у візок. Раніше батя важив сто десять кілограмів, здоровезній мужик, під яким стогнали меблі. Працював у автоколоні, був відомий тим, що міг пофарбувати будку вантажівки без дранини. Велетень. Того батька і двоє не підняли. Але тепер батько важив кілограмів сімдесят. Важенький, але він навчився його тягати. Відвіз до ванни, переніс з візка, роздягнув, помив теплою водою. Батько не дуже любив митися, а може, відчував провину, то невдоволено сопів, але тримався. Протер візок, приніс чистий одяг. Потім

відвіз старого на кухню, пішов до спальні, поміняв простирало, відкрив вікно для провітрювання. Поклав брудну у таз відмокати.

— Ну що, батю, поснідаємо? Зараз приготую. — Він поміняв руки й увізся гріти чайник. — А наші хлопці стоять, батю. Стоять! Думав, що вночі їх зачистять, а вони стоять! Які люди, батю! — він витер сльозу. Батько кивнув. Навряд чи щось розумів, хоч він часто дивився зі старим телевізором. Але батя швидко починав дрімати чи дивився у підлогу. — Зараз, батю.

Він різав хліб, робив бутерброд. Батя вранці їв дуже нечасто, але він завжди робив бутерброд, про всяк випадок. Прислухався до телевізора, що працював у залі.

— Стоять, батю, стоять! — насипав заварки у чайник. Батько дивився кудись у стіну. Старий став таким після аварії. Він їхав з дачі увечері. Батя був хорошим водієм, пропрацював сорок з гаком років на автобазі. Їздив завжди північно і за правилами. Але в нього влетів якийсь п'яній дурень на китайському металобрухті. Дурень загинув на місці, а батя вижив, хоч отримав важкі травми голови і зламану шийку стегна. Лікарі сказали, що треба робити операцію, але в такому віці вже не роблять. Батя був у комі двадцять днів, потім опритомнів. Але говорити більше не міг. Лікарі казали, що через ушкодження мозку. Щось з пам'яттю. Батько не міг говорити, бо забував слова. І людей забував. Родичів, знайомих. Невдовзі старий вже жив серед повністю незнайомих людей. А тут вийшов він, молодший син, паршиві вівці, все життя сидів по тюрях, ганьбив батьків. Він сказав, що буде доглядати старого. Відчував провину перед батьком і зовсім не зізнав, що робити на волі. Вже третій рік був при старому.

Чайник закипів. Він залив кропом заварку. — Зараз будемо снідати. Ага, батю? Подивлюся, що там. — Він пішов до телевізора. Майдан стояв. Багато поранених,

зморені, почорнілі люди. Він витер сльозу. Скільки був у тюрях, ніколи не плакав. Там було важко. Не один раз били охоронці в колонії. Ненавидів ментів. Знову подумав, що було б добре знайти вибухівку і прихопити з собою з десяток тих відгодованіх підорасів у броніках та шоломах. Але батя...

Повернувшись на кухню, підкотив візок зі старим до столу. Налив у чашку заварки, долив води, потім аж чотири чайні ложки з горою цукру. Тому не давав. — Батю, пий чай, не можна тобі молока. Давай, пий. І бутерброд їж.

Він ще поколотив чай, дезенька ложкою по чаши, ще підсунув бутерброд. Старий ображено засопів. Старий часто ображався. В нього був непростий характер завжди, а зараз так особливо. Не буде тепер пити чаю. Якщо про молоко згадав, то не буде. Батя був впертий. І їв дуже мало. Вже схуд майже удвічі. Шкіра та кістки. Сусіди, на віт, поскаржилися в мусар-

КРИМ УКРАЇНІ ПОВЕРНЕ «НОВЕЛА ПО-УКРАЇНСЬКИ!»

Журнал «Крайна» оголошує конкурс «Новела по-українські». Цьогоріч він пройде утре. Обсяг творів учасників — до 10 тисяч знаків неопублікованого раніше тексту. Мова — українська. Тема — вільна, місце дії — Крим, Україна.

Винагорода переможцю — публікація новели в журналі «Крайна», публікація новели на сайті Gazeta.ua, грошова винагорода 1000 грн.

Винагорода іншим фіналістам — публікація новел на сайті Gazeta.ua. Додаткова спеціальна відзнака одному з фіналістів — публікація новел в газеті «Газета по-українські».

Тексти новел, а також контакти та біографію автора надсилайте до 1 березня 2015 року включно на адресу: konkurs.novel@ukr.net або на поштову скриньку: «Газета по-українські», а/с 67, Київ-53, 04053 з позначкою «Новела по-українські».

Своєю участю у конкурсі автор дає згоду на публікацію новели на сайті Gazeta.ua, в «Газеті по-українські» і журналі «Крайна» та згоду на обробку, збереження та використання його персональних даних. Автор гарантує, що не порушує законодавства про авторське право та суміжні права.

До журі ввійдуть представники редакції журналу «Крайна», а також відомі письменники й видавці. Роботи оцінюватимуть анонімно. У конкурсі не можуть брати участь працівники журналу «Крайна», «Газети по-українські» та Gazeta.ua. Переможця оголосять у журналі «Крайна» у квітні 2015 року.

Під грошовою винагородою розуміється отримання переможцем грошової премії у розмірі 1000 грн. з урахуванням усіх утриманих податків і зборів.

Детальніші умови конкурсу — згодом на сайті Gazeta.ua.

Долучайтесь до участі у конкурсі! Крим Україні поверне «Новела по-українські»!

вий був. А зараз зовсім не помічав. Балакає і балакає, бата завжди думав щось своє.

— Дивися, батю! Дивися, скільки народу той підроп піклав! Молоді ж ще пацани! А їх вбили!

Він впав на коліна поруч з візком, нахилився, обхопив голову руками і стогнав. Так було і коли розгромили наших біля Верховної Ради і коли ледь не знесли Майдан.

Стогнав від безсилия і відчая. У готелі «Україна», внизу біля поштamtu, снайпер. — Твар! Скоти! Вбивають! Наших хлопців! — він заплакав від люті і безсильля. — Батю, вбивають! Наших вбивають!

Він скопився за серце. Воно у нього час від часу боліло. Він зінав, що через чифр. Не треба пити чифр, але ѹ йому ще залишалося у цьому житті? Померти не боявся.

— Тварок! Борон! чорт! Щоб ти здох, щоб ти здох! — шепотів він у відчай. Підняв голову. Знову показували трупи. Кілька десятків убитих, може, півсотні, а може, і більше. Серед білого дня, ось так вбивати. — Що ж це робиться, батю? Це ж фашисти якісь, карателі!

Батя застав війну ще дитиною. Розповідав, що у них в хаті жив німецький офіцер, пригощав його цукерками. А потім поліції хотіли в них забрати корову, то дід кинувся у ноги тому німцю, почав пояснювати, що без корови діамі їсти нічого бути, молов залішти. І німець скав корову не чіпати. Завдяки тій корові пережили війну. Ото з дитинства батя моловко і любив.

— Нелюди! — він плакав, знову показували трупи. Перелякані, отетерілі люди на відомо. Кров, побілілі обличя мертвих, підв'язані підборіддя, прaporи на тілах. Він подумав, що треба помолитися за покійних, але ж він і молитов не зінав. Отче наш, а що там далі?

— Вбивають, батю, наших вбивають, — він скривився і гепнув кулаком по підлозі у безсильній люті. — Я б хоч одного мусора вбив. Соки рою! Твар!

Він зінав, що може вбити і вб'є. Ота холодна, біла люті і все, — зупиняє його тільки кулі. Нехай вбивають, йому начахти. Але він тут, вие під телевізором, а пацани там гинуть. Він підхопився, не зінав, що робити. Їхати до Києва?

— Чорт! — скрикнув він. Показували тіла на вулиці. Знову багато трупів. Лежали прямо на землі, поруч стояли люди. Він скопився за голову і впав на коліна. Скрутився, вив від жаху та ненависті.

— Стоїмо! Стоїмо! — зненанка пролунав уже забutий голос.

Він здивовано озирнувся на старого. Батя вступився у телевізор, зробився суворий, гнівно кривився.

— Стоїмо! Стоїмо! — він це сказав! Він вже давно нічого не говорив, тільки мугікав.

— Батя! Батя! Ну ти даеш! — він кинувся до старого, почав його обіймати і плакати. — Стоїмо, батю, стоїмо! Стоїмо!

Владислав ІВЧЕНКО
Gazeta.ua

СТОЇМО!

Батя любив дуже солодкий чай. Все життя так пив. Він старанно поколотив, підсунув бутерброд.

— Давай, батю, рубай. — Собі у маленьку чашку налив лише заварки. Зробив маленький ковтак. Добре.

Батя скривився. Щось замуగиков. Мабуть, просив чоло.

Батя дуже любив чоло, кілька скибок хліба.

— Степан, батю, рубай. — Степан сказав, що буде доглядати старого. Відчував провину перед батьком і зовсім не зізнав, що робити на волі. Вже третій рік був при старому.

Чайник закипів. Він залив кропом заварку.

— Зараз будемо снідати. Ага, батю? Подивлюся, що там.

— Він пішов до телевізора.

Майдан стояв. Багато поранених,

ні, що старого морять голodom. Одразу прибіг дільничний. Він всадив мусора за стіл, насипав баті миску супу з м'ясом, поклав кілька скибок хліба. Батя з'їв півмиски все. Як не вмовляв, більше ніж ложки.

Тепер ти спробуй, щоб він ще хоч трохи з'їв! — скав дільничному. Той зрозумів, що старий не голодує, кінув та пішов. Той дільничний, він біз посадив його. Це ж так легко — повісіти на старого зека кілька нерозкритих справ, які псують статистику. Але у його братів, успішніх братів, які не сиділи, зробили кар'єри, тепер виконували онуків, були з'язки. Брати терпіли його, бо він дивився за батько. Прикривали від дільничного.

— Не будеш пити? — спітав у старого. Той гнівно подивився. Потім скопився за кружку. Він скопив старого за руку. Батя був гнівливий. Раніше кричав, а зараз, коли говорили вже не міг, кидав посуд. Побив багато чашок та тарілок, то йому купили металеву кружку і товсту пластикову тарілку, розбити які було важко. Ото з них ів та пив.

— Ну тоді пойшли на балкон, повітрям дихати. — Покотив старого на балкон. Постав візок біля вікна, вкрив старого ковдрою, відкрив вікно. Батя любив дихати свіжим повітрям, дивився на телевізор. Батя телевізор не любив і коли здор

НА ГОРУ ІДУЧИ

Знов Коктебель.

І знов на гору
повз гай шипшини і бур'ян
я до могили йду не скоро,
де спить поет Максиміліан.
Далеко звідси видно море,
навряд чи звідти видно нас.
Всі замовляють собі гору:
Тарас — Чернечу,

цю ось — Макс...

Я мав би теж собі замовити
якийсь місцевий Еверест
або узгірок край діброви —
у мене скромний інтерес.

До слави всі ми смертні
ласі —
гранітне вабить, золоте.

Мені б горбок якийсь
в Донбасі,
не вищий мене, як на те.

Такий, де мати спочиває,
де спочивають вже брати
і давні друзі в рідній краї —
такої стачить висоти.

Там також далеч неозора,
хоч не морський —
гіркий туман...

Так думав я, йдучи на гору,
де спить давній Максиміліан.
13.07.2013 р.

КУРОРТНА
КОМПАНІЯ

Я все тут бачив: гори, небо,
а що у Ялті знов роблю?
Відпочиваю сам від себе,
хоч сам гуляю, сам і сплю.

Ну, правда, снідаю

в компанії —
сімейна пара москвичів —
і маю слухати їхні манії,
що Крим не той, не ті харчі...

«Тут України тільки мало,

а все тут є, — я мовив їм, —

та України більше стало

із появленiem моїм.

Я на Пегасі, маю збрюю,
ось тільки жаль, що одинак,
хоч тут, було, ѹ один козак

проти орди ставав до бою».

Сусіди п'ють слабенький чай

і дружбою лоскуть нерви,

і все від мене зазвичай

ждуть братолюбства,

мов у церкві.

Дивлюсь їм в очі, а не в рот,
і бачу в них сніги Сибіру...

І наче грамотний народ,

але нав'язливий надмір.

Насильна дружба —

хай їй чорт! —

відомі нам її кайдани.

І справді, що це за курорт,

коли він силле сіль на рани?!

2013 р.

ПРО ЛІТНЮ
ВІДПУСТКУ

Тепер нема до Криму ходу
ні літаком, ні теплоходом,
і навіть звичні поїзди
гуркочуть з страхом туди.

Вже став він диким

закордоном,
де за новим живуть законом,
законом давньою тюроми,
з якої вирвалися ми.

І нам з тобою, жінко мила,
тепер туди закрита путь,
а нас Руданського могила
у Ялті ждатиме, мабуть,
і коктебельські краєвиди
теж сумуватимуть без нас,
як ми без них.

Де правду діти?
Не добрий стався викрутас.

Ну, що ж — поїдемо
в Карпати,
раз Крим для нас тепер —

діра.
А ще не треба забувати
про чари нашого Дніпра!

Воно то так, та Крим —
хвороба,
про себе знати все дає...
І не замінить вся Європа
того, що в серці все ще є.

2014 р.

**«П'ятдесятиліття Ярослава
ми влаштували на Банковій
в прекрасній горішній
спілчанській залі, зі
старовинним ліпним
оздобленням і чудової краси
кахельними печами, в залі,
що вмішує багато столів
і багато людей і яка бачила
стільки дивовижних,
неповторних постатей», —
написала у зібрані мемуарів
«Мій кіт за тобою скучив»
Людмила Стельмах. Тоді — і
родина, і численні
шанувальники — ані на мить
не сумнівалися,
що і наступні ювілеї
святкуватимуть у стінах
Спілки письменників.
На жаль, не судилося.**

**Життя талановитого
драматурга Ярослава
Стельмаха**
(30.11.1949 — 4.08.2001)
назавжди обірвав
трагічний випадок.

Син класика

Здавалося, що перед сином
класика української літератури
Михайла Стельмаха (автора
таких хрестоматійних
творів, як «Хліб і сіль», «Кров
людська не водиця», «Щедрий
вечір», «Гуси-лебеді леть»,
«Чотири броди») питання «ким бути?» взагалі не
виникало. Звісно, що письменником, який ітиме вже
прокладеною батьком дорогою. Та перед кожною творчою
людиною стелиться своя дорога, і тут вже родинні зв'язки навряд чи допоможуть. Тож треба працювати і писати так, щоб не почути на
свою адресу: «На синові класика природа відпочиває». Спогади... Спогади... Вони повертають нас у ту мить, коли ще живими були і Михайло Стельмах, і його син — Ярослав.

...Зі спогадів Людмили Стельмах: «Приїжджаємо на дачу, в Ірпінь, до Михайла Стельмаха, а він із прикристою так: «Синку, я ж сам так мріяв викладати в університеті, так тішився, що ти там...» Михайло Опанасович дуже журався за тим, що Ярослав став письменником, і не через сумніви у його талантові, а згадуючи про ті страшні дні, коли його самого прихали арештовували (в той час він вчителював у Літках), як з «кров’ю» виривали шматки з романів і постійно обвинувачували у націоналізмі. Від страшної долі його врятувало диво: в той час, коли у Києві над його головою збиралися хмарі, з Москви прийшла звістка про присудження йому Сталінської премії... Отож, хоча настали інші часи, не хотів Михайло Опанасович тяжкої долі для сина».

«Не така це вже й комфортна ситуація — мати за приклад класика, — зізнавався в одному з інтерв’ю Ярослав Стельмах. — Певний час у мене була скутість, бо я завжди знат, що краще за батька не писатиму ніколи... Багато років, коли мене питали, чи не родич я Михайла Стельмаха, я відповідав «ні», а тепер з гордістю кажу «так», бо, здається, і сам не абиць зробив». Попри те, що Ярослав Стельмах мав змогу викладати, він лише чекав слушної нагоди, щоб таки змінити студентську аудиторію на затишний письменницький кабінет. І така нагода невдовзі трапилася: «Як тільки мене прийняли до Спілки письменників, кинув роботу і пішов на творчі хліби. Батько був дуже вчинком нездадований, бо вважав, що доля письменника дуже мілніва. Проте, як людина надзвичайно делікатна, він намагався це своє незадоволення

ничко!». І цю п’есу, і «Драму в учительській» Стельмах написав наприкінці 1970 року. Втому від ідеологічних нашарувань глядач із відчуттям прийняв і полюбив ці звільнені «шкільні п’еси» за правдивість і людяність. У другій половині 1980-х років з’явилися не менш популярні п’еси «Гра на клавесині» та «Пропінкалі», які принесли Ярославові Стельмаху всесоюзну славу, а критика називала його драматургом «нової хвилі». Без сумніву, справжньою подією стала постановка на сцені Молодого театру монодрами «Синій автомобіль», яку критики називали сповіддю автора про пережите і передумане. Саме у ній Стельмах сповідується про сокровене; про дитячі мрії і жорстоку реальність. Вже після смерті драматурга багато хто згадав про «Синій автомобіль» як про розгорнутий метафору, яка дивним чином передбачила долю письменника. Як і про те, що творча людина здатна напророкувати своє майбутнє... Дві реальності — палаючий автомобіль драматурга на шосе і палаючі рукописи у фіналі його сповіданальної п’еси — об’єдналися в єдине ціле. Письменник, який напророкував свою долю, залишив про себе рукописи, які, попри все, — не горять.

...В одному з інтерв’ю Ярослава Стельмаха запитали, з чим пов’язано те, що він все більше почав писати парофрази за мотивами інших авторів, аніж оригінальних п’ес. Влучно видається відповідь Стельмаха, який порівнював інсценівки із роботою скульптора. Аби щось виліпити, він мусить накопати глину, розі’яти її, змішати в певній пропорції з водою і лише тоді творити. І хоча на підготовку роботи витрачається маса зайвої енергії, але результат виправдовує усі затрачені «творчі кіловати». У цьому мали зможу переконатися глядачі ліричної комедії «Кохання в стилі бароко», в якій Стельмах постав як непревершений лексиколог, знавець рідної мови. Він розкошує у мові, смакує кожне слово, наче дорогоцінні трунки і напої. Утім, виноробним смаком він справді був наділений. Про його знамениту вишнівку («Стельмахівку»), рецептом якої так щедро ділився, теж загадували друзі. Як і про те, що гостинний господар робив це від усієї душі.

Особисте
Може, завдяки цьому дарові — умінню дарувати людям щастя — він і сам почувався щасливою людиною? «Принаймні майже щасливою», — уточнював в одному із інтерв’ю. — Адже я роблюте, що мені подобається. І

міріо у життя, подарувавши взимку 2001 року дружині будинок у мальовничому селі на дніпровських кручах. Власне, то була не лише новобудова. Усі тоді побачили письменника іншим — діловим, зосередженим і водночас розгуленим. Саме тоді чекали в гості сина Олексія й онучку Зоечку, яку письменник просто обожнював. Сусіди потім говорили онучці: «Зоечко, ти же знаєш, як дідусь на тебе чекав. Як поспішав з ремонтом, бо «приїде моя красутка». І він встиг усі. І влаштував незабутній день народження дружини Людмили. Тоді він був по-справжньому щасливий, адже задум його вдався. Це вже пізніше, після трагічної загибелі чоловіка, Людмила Стельмах згадуватиме, як той, жартуючи, промовляв: «Ось і буде пам’ятником». Скільки разів вона пригадуватиме ці слова і думатиме над змістом інших, хрестоматійних. Про те, що прощатися треба навкіс, якщо йдете лише на мить... Та хто замислюється над вічними істинами, коли твої найрідніші люди поряд?» Можливо, у вири повсякденних клопотів і турбот подружжя Стельмаха, як і Михайла Опанасовича, що він проголосував слова на зразок «як я люблю Україну», просто неможливо. Пані Людмила згадує, з яким ентузіазмом він готував до друку п’еси молодих драматургів. У передмові до збірки-антології Ярослав Стельмах написав: «Драматургія — і складний, і невідъємний, а нерідко й жорстокий та безжалійний жанр. Буває, на кону йде твоя не краща п’еса, а ота, найзаповітніша, лежить роками десь у режисерських шухлядах і чи й проб’ється колися на сцену». Драматург пише про те, що шлях від написаного до сцени складний і тернистий. Чи в кожного маститого письменника, не кажучи вже про початківця, вистачить снаги і терпіння витримати усі удали? І як діяти? Прислухаймося до порад Ярослава Стельмаха, який на «біс» зіграв свою головну п’есу — гідно прожив життя: «Як же діяти? Тільки практикувати, іншого виходу немає, коли вже обрано цей шлях. І не заздрити... Заздрість з’їдає, творчість підносить, успіх окрілює, хоч він може бути й випадковим. Але лише раз. Рідко коли двічі. А все інше дозволяється тільки трудом». На жаль, маємо констатувати: українська драматургія перевірює в украй занедбаному стані. Як кисню, бракує чесного і талановитого слова. Але це не означає, що немає авторів та гідних української сцени п’ес. Треба лише, аби було видно очевидні речі. П’еси українських драматургів мають бути поставлені на сценах провідних театрів. Запитання риторичне: коли це буде? І чи здійсниться мрія Ярослава Стельмаха? Адже драматург завжди вірив, що неодмінно з’являться нові імена, а українська драматургія вийде на світовий рівень. Напевно, це було б найкращим пошанівком пам’яті незабутнього Ярослава Стельмаха.

Наталія
ОСИПЧУК,
письменниця, член НСПУ

Меморіальна дошка на будинку на Печерському узвозі, де жив Я. Стельмах

«ДАРУВАТИ КОМУСЬ РАДІСТЬ – ЦЕ Ж І САМОМУ РАДІСТЬ!»

Українському дитячому письменнику Всеволоду Нестайку 30 січня виповнилося б 85 років. Сьогоднішній дудл (святковий логотип) Google відображає один з найяскравіших моментів у його романі «Тореадори з Васюківки», коли герой книги Ява і Павлуша вирішили стати тореадорами і приборкати корову на ім'я Контибуція, передає ІТС.ua.

Всеволод Нестайко народився 30 січня 1930 року в Бердичеві Житомирської області. Дитинство майбутнього письменника було непростим, — коли йому було лише три роки, в концтаборі загинув його батько. Після цього сім'я переїхала до Києва. Коли Всеволоду виповнилося 11 років, почалася війна.

Як сам Нестайко пояснює, «коли я став по-справжньому дорослим, мені страшно захотілося повернутися назад у дитинство — догратися, досмітися. Вихід був один — стати дитячим письменником».

Майже п'ятдесятірічні шляхи у дитячій літературі Всеволод Нестайко засвідчив виданням близько сорока книжок оповідань, казок, поетес і п'ес. І всі свої твори він намагався писати якомога веселіше. Але чи не з найбільшою насолодою, як Всеволод Зіновійович зізнавався сам, він писав про пригоди Яви і Павлуши. Все почалося з двох оповідань — «Пригоди в кукурдзі» і «Тореадори з Васюківки», які були надруковані 1963 року. Хлопці виявилися такими винахідливими і непосидочими і так сподобалися читачам, що за рік з'явилася повість «Пригоди Робінзона Кукурузо». В 1966 році вийшла друга повість про двох бешкетників «Незнайомець з тринадцятої квартири». І, нарешті, — повість «Таємниця трьох невідомих», і склали разом роман-трилогію «Тореадори з Васюківки».

«Тореадори з Васюківки» розійшлися по світу сотнями тисяч примірників, роман переведений близько 20-ма мовами. 1979 року рішенням Міжнародної ради з дитячої та юнацької літератури трилогія «Тореадори з Васюківки» внесена до Особливого почесного списку Г. Х. Андерсена як один із найвидатніших творів сучасної дитячої літератури.

У 2004 році Всеволод Нестайко вирішив повернутися до «Тореадорів», і, не відмовляючись від попреднього тексту книги, разом з поетом і редактором Іваном Малковичем розробив й опублікував нову авторську редакцію книги «Тореадори з Васюківки», позбавивши

книгу деяких неминучих ідеологічних нашарувань минулого часу, а також деталей, незрозумілих сучасному читачеві. Автор додав до сюжету нові епизоди, зробивши улюблену книжку багатьох українців більш захоплюючою.

Свого часу Всеволод Нестайко побажав своїм читачам: «Не поспішайте, як я колись, швидше зростати. Тому що дитячі роки неповторні. І якщо Ява і Павлуша допоможуть вам на якісь хвилини гостріше відчути радість веселого, щедрого на пригоди та витівки дитинства, я буду щасливий».

Класик сучасної української дитячої літератури Всеволод Нестайко помер 16 серпня 2014 року, за півроку до свого 85-річного ювілею.

ТОП-10 ЦИТАТ З ТВОРІВ ВСЕВОЛОДА НЕСТАЙКА

Всеволод Нестайко згадував: «Я пишаюся, що не вийшов із дитинства, що зберіг дитячу душу. Це підтримує мене в нашому жорстокому світі і дає сили творити». Сьогодні вашій увазі пропонуємо топ-10 цитат з творів Всеволода Нестайка.

1. У нас була прекрасна, благородна ідея — провести під свинарником метро. Це мало бути сюрпризом. Перша лінія метро у — Васюківці! Станція «Клуня» — станція «Крива груша». Три копійки в один кінець. Родичі — безплатно. З учителькою арифметики — п'ять копійок.

2. Він чогось не любив, як ми крали кавуни з баштані. Він любив, щоб ми просили. А ми не любили просити... Воно не так смачно.

3. Які хороші люди вранці! Наче росою вміті! Бадьорі, гарні, і якісь ніби навіть хрумкі, мов молоді огірочки! А очі в них які! Чисті і свіжі-свіжі, немов квіти, що тільки-но розцвіли.

4. — Виходить, я буду в тебе дикуном, — уже веселіше сказав я. — Він, значить, герой... А я, значиться, дикун. От Кукурузо!

— Та Крузо, а не Кукурузо! Робінзон Крузо.

— То він був Крузо, а ти — Кукурузо. Якраз підходяще для тебе ім'я. Після вчорашнього...

5. Ото дивно: якщо ти зробиш людині добро, вона тобі стає приемною. І, навпаки, той, кому ти заподіяв щось зло, неприємний тобі.

6. О, як би я хотів не прокидатися сьогодні! Скільки б я дав, щоб уже було завтра! Але ні. Я відчував неминучість і невблаганність долі. Таке саме я відчував, коли сидів якось, чекаючи черги, під дверима зубного лікаря і слухав, як противно дзижичтіть отам у кабінеті бормашина, а мати міцно тримала мене за руку, щоб я не дременув.

7. — Ти як, понімаєте, з батьком розмовляєш? Ой, гляди, візьму ременяку!

— Ну й беріть. Тільки в нас у країні не б'ють дітей. Це в усіх газетах написано. Дітей б'ють тільки імперіалісти...

8. Е, синку, молоді можуть вмерти, а старі мусять вмерти... Так уже заведено.

9. Той, хто дбає тільки про власну шкуру і свою кишеню, не вартий доброго слова.

10. Дарувати комусь радість — це ж і самому радість! І може, це — найбільша радість на світі... І якщо ти можеш подарувати комусь несподівану радість — даруй, не вагаючись!

(Gazeta.ua)

«Джерельце»

ВІРШІ НАШОГО ДИТИНСТВА

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

Серед поліських сосняків на Житомирщині біля стінами чепурних хат село Шатиріще, мала батьківщина Миколи Сингаївського (1936-2011). Це село дуже люблять лелеки: з ранньої весни до пізньої осені бродять вони біля численних озер і тихої річки Уж. «Лелеки для мене — символ вірності рідній землі», — напише згодом поет і не раз згадуватиме у своїх віршах цих волелюбних птахів. Його поетичні подорожі в дитинство позначені виходом тридцяти п'яти дитячих книжок (понад двадцять збірок для дорослих). Якби він лише змережив слова відомої пісні «Чорнобривці насіяла маті», його ім'я не загубилося б у нашій (і не тільки нашій) культурі. Пісня лунає в багатьох куточках світу.

Першу свою книжечку для дітей М. Сингаївський назвав «Жива криничка», як називають його земляки невгамовні джерельця, що б'ють на Поліссі мало не з-під кожного горбочка. Що на книжечка, то відкриття для малечі. «Ромашкове сонце» — це своєрідний путівник у царство квітів, де і ромашка, і фіалка гомонять людськими голосами. А «Журавлинне літо» — це вже зустріч з птахами, жива поетична оповідь про їхні характери, звички. Природа і праця — основні теми дитячих збірок цього талановитого майстра слова.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ, член Національної спілки письменників України

ПІСНЯ РІДНОМУ КРАЮ

З краплі струмок

починається завше,
Крапля до краплі — море води.
Вчасно засіємо поле наше,
Земле, роди!

Світ неосяжний. Земля велика.
Кожному сонце — в його стороні.
Краю мій, доле моя сонцелика,
Ти при мені.

Є хліб, а до хліба — зоряна пісня,
Ta ген понад ставом — калини жар.
Земле моя, синьооке Полісся,
Мій перший буквар!

Я трави твої на смак відчуваю,
Як воду з цілющих
живих криниць.
Знаю мелодії отчого краю

З голосу птиць.
Чого ж іще у житті бажати,
Яких іновальнь, цвіту, принад!
Вчать із дитинства нас батько і мати
Плекати сад.

Гілка до гілки — квітчайся, краю,
Більше у світі цвіту стає!
Вийду у сад і серцем пізнаю
Древо своє.

З ОСІННЬОГО ЗОШИТА

А ви ходили по гриби

В зарічний ліс до синьої руї?

Там у парчі стоять дуби

І відганяють сизу хмару...

Сьогодні з лісу я приніс
Боровиків, маслят, синичок,
І краснюків, і печеричок.

Здавалося, що возом віз.
Запах у мене в хаті ліс —
Такого дива я приніс!

КОЛИСКОВА

За дібровою місяць,
Біля нього зоря.

Срібну стежку по травах

Він прослав до двору.

Шепчуть колосом ниви,

Шепчуть листям гай:

Засинайте щасливі,

Любі дітки мої.

Сплять журавки у лузі,

Сплять синиці в гаю.

Квітка квітку колише

В нашім ріднім краю.

Сяє в небі зірница,

Сплять хлоп'ята мали.

Наче казка ласкова,

Ходить сон по землі.

СИНЕ НЕБО, ЗЕЛЕНА ЗЕМЛЯ

Сині птиці у зелених кронах,

Бачу вас, як друзів і знайомих.

У дібровах батьківського краю

Поіменно птахів називаю.

Ось вона — синиця-сизокрилка,

Тут її гойдає кожна гілка.

Ось фазани, фазанята, сойки, —

Їм деревя, наче парасольки.

А між листям горлиця туркоче,

Та, що має темно-сині очі.

Сині птиці у зеленім вітті —

Ви чаювніші за все на світі.

Ви мене, малого, знов і знову

Кличете в заклечану діброву,

Де у кожній світяться росині

Сині очі, навіть крила сині.

Сине небо і земля зелена,

І моя турбота цілоденна.

ПРО ШВАЧКУ

БІЛОРУСЬКА НАРОДНА КАЗКА

Жили на світі три сестри. Одна — праля, друга — ткаля, а третя — швачка. Ткаля каже:

— Я можу і вдень, і вночі ткati.

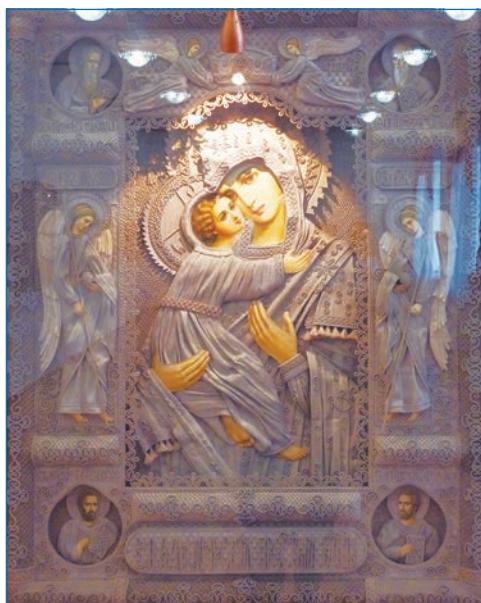
Праля каже:

— Я можу і вдень, і вночі прати.

А швачка бідкається:

— Не можу я поночі шити.

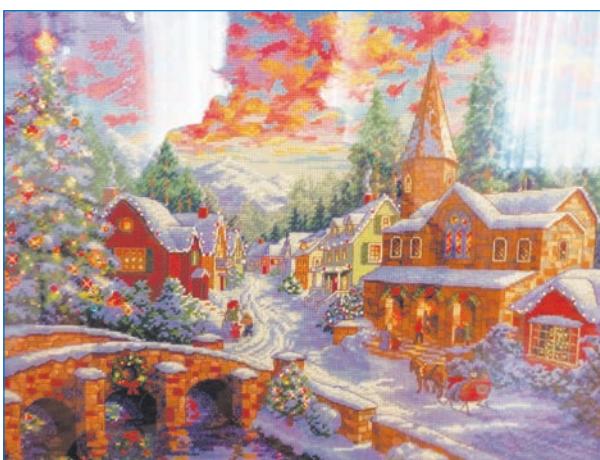
</div

Дивовижна мозаїка картин і предметів декоративно-прикладного мистецтва, створених із ниток різних кольорів, цілій місяць була в Сімферопольському художньому музеї об'єктом захоплення відвідувачів і детального вивчення кримськими рукодільницями. А повчиться тут і справді було чому. Одне лише ім'я народного артиста України, заслуженого діяча мистецтв АРК, лауреата Премії Криму Володимира Денцикова уже притягує, як магніт. Це – єдиний у світі майстер, який з лляної нитки створює ікони.

Я з дитинства бачила, як росте у полі льон. Спочатку на високих зелених ростках з'являються маленькі голубі квіточки. «А льон цвіте синьо-синьо», – співається в одній з пісень. Потім із цвіту формуються насіннєви коробочки, немов перевернуті доверху дзвінички, а висохлі стебла стають основою для волокна. З цієї пражі на Рівненському і Житомирському льонокомбінатах тчуть чудове лляне волокно, яке високо цінують у всьому світі. З нього виготовляються костюми та технічні тканини, комплекти постільній білизни. Але найчастіше іноземні гости та туристи везуть із собою додому як українські сувеніри лляні скатерті, серветки і рушники натурального сірого кольору.

Така ж сіра лляна ниточка завтовшки 0,5-2 міліметри в руках Володимира Денцикова перетворюється в дивовижне мереживо, що налічує від одного до кількох мільйонів вузликів. Цією технікою макраме-колажу автор захопився ще в молоді роки. Він народився у Києві, закінчив Київський театральний інститут ім. І. Карпенка-Карого. Працюючи в 1975-2007 роках у Кримському академічному драматичному театрі ім. М. Горького, використовував цю рукодільну фактуру на сцені. Чудово

ТОНЕНЬКА НИТОЧКА, А ПІДКОРЮЄ КОНТИНЕНТИ!

малював, лішив, допомагав у створенні реквізиту, оформлення спектаклі як художник і створював їх як режисер.

В. Денциков більше десяти років викладав акторську майстерність у школі-студії при театрі, з 2007 року працював на кафедрі режисури Кримського університету культури, мистецтв і туризму. В 2012 році удостоєний звання професора. А в останні роки створює ікони, які допомагають жити йому самому після двох інсультів і озорюють інших людей небесним осянням ліків православних святих.

В іконах Денцикова, кожна з яких створена в одному екземплярі, поєднується живопис і ткацтво. Всі вузлики зав'язуються вручну, без застосування спиць, гачків чи інших технічних засобів. Декілька видів вузлового плетіння ним запатентовано як винаходи, зокрема, рукотворна тканина, що використовується при створенні одягу і риз святих. Це – півміліметрова нитка, зібрана без перечного кріплення.

Створення ікон розміром 50 x 40 сантиметрів триває від трьох до шести місяців. А над іконою більшого формату «Святий Благовірний князь Олександр Невський», що налічує понад дев'ять мільйонів вузликів, автор трудився чотирнадцять місяців. У майбутньому він має намір передати її в собор Олександра Невського, відновлення якого завершується нині в центрі Сімферополя.

Всього на виставці «Святий льон» демонструється двадцять ікон та об'ємно-просторових композицій В. Денцикова, дев'ять з яких створені минулого року. Цей рік, за словами Володимира Анатолійовича на презентації експозиції, став для нього і трагічним, і плодотворним водночас. До чергового наступу недуги в 2013 році він встиг намалювати лики, а над закінченням ікон разом з ним працювали дружина Наталія, її сестра Євгенія та племінник Данило.

— Мною керувало одне бажання – одужати, доробити ікони і зустрітися з вами, дорогі мої друзі! – сказав В. Денциков.

Лляна нитка, пройшовши через його руки і чисте, благородне серце, оживає в новому, унікальному виді іконотворчості. Від багатошарового поєднання складних переплетінь нитки просто дух захоплює! Це – диво-техніка!

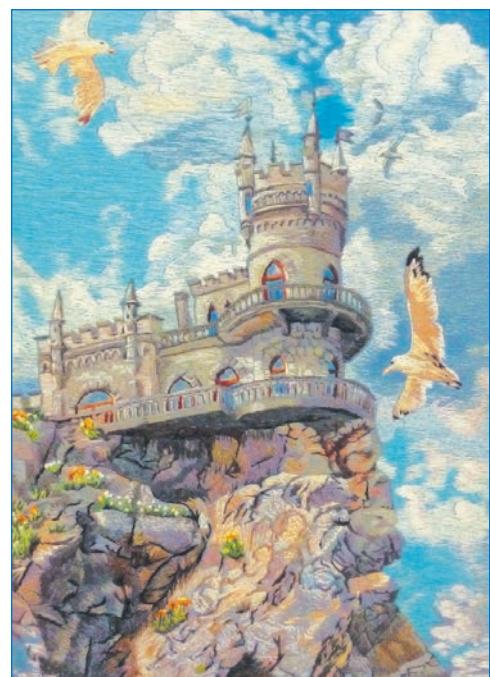
Від шедеврів іконотворчості, де панує суверість церковних канонів, а вищукане межівне обрамлення ліків святих уподобляється з хрещенським розписом морозу на віконному склі, переходити в інші три зали змінних експозицій музею. І немов у калейдоскопі один ряд яскравих вишитих картин на стінах і у вітринах за склом змінює другий, третій... Очей не відвести від цієї веселкової краси! Розцвітають квіти на пейзажах і натюрмортах – це весна, ведмедики граються на зеленій лісовій галявині – літо, повен кошик плодів – осінь, а горобинові грони полум'янють на снігу – зима.

Цей феєрверк кольорів природи в усі пори року зібрав, немов у казці «Дванадцять місяців», в одному місці на виставці «Багатобарвність узорів» севастопольський клуб «Moulin. Net». Він об'єднує більше 70-ти вишивальниць різного віку та освітнього рівня, які виявили інтерес до цього древнього народного ремесла і не лише зберігають його традиційні стилі та канони, а й удосконалюють, доповнюють їх новими техніками та авторськими розробками.

Вишивання – дуже складне і копітке заняття, вимагає особливих навичок і терпіння. Тому й не дивно, що на Сході, де воно виникло, ним займалися на початковому етапі в основному чоловіки. Це мистецтво процітало в Древньому Єгипті та Китаї набагато раніше, ніж стало відомим грекам і римлянам. Вишивкою прикрашали свій одяг і побут з метою виділення в навколошньому середовищі, привернення уваги до себе. Нині в світі існує безліч різноманітних прийомів і технік цього домашнього рукоділля: традиційний слов'янський хрестик, російське православне і золоте шиття, французька гладь «рішельє», японське «сашико», скандинавський «хардангер» та багато інших.

Одну із своїх колективних виставок члени клубу називали: «По країнах і континентах», а всього їх за період існування з 2008 року проведено п'ять: «Квітковий рай», «Формула рукоділля в Україні», «Новий рік я подарунок», «Море в твоїх долонах».

Відчуття бурхливої та креативної динаміки нашого часу є прикметною ознакою нової колекції з трьохсот робіт 42-х авторів. Проводячи по ній в день відкриття першу авторську екскурсію, керівник клубу «Moulin. Net» Ірина

Пухлій розкрила деякі особливості роботи севастопольських майстринь, зокрема, як Олена Болохова створювала технікою «блекворд» картини «Шотландські пагорби» і «Метелики», які танцюють». Цікавою, але мало відомою кримчанам японською національною технікою «сашико» вишивав Олена Прохоренко. Футуристичну техніку ізонитки демонструє у «Вітрильнику» Алла Сапожнікова, а Ірина Івлева вишила шовком ікони «Святий Пантелеймон-цілитель», «Святий ангел-охоронець», «Богородиця Казанська». Лаконічним узором «хардангер» прикрасила сувеніри і серветки Наталія Дяглюк.

Разом з іншими виробами з символікою Року Кози за східним календарем, закладками для книг, чохлами для мобільних телефонів та окулярям вони зайняли місце серед іграшок на новорічній ялинці. Вона стала чудовим атрибутом і найбільш затребуваним глядачами у Новорічно-Різдвяні свята експонатом виставки. А сімферопольські дівчата і хлопчики віднині зможуть прикрашати такими ж саморобками і своїй домашній ялинці. Протягом усього періоду шкільних зимових канікул участниці виставки проводили для них у музеї майстер-класи. Свій варіант іграшок на цей випадок був у кожній з них.

Вишивані з любов'ю і фантазією репродукції картин відомих художників, пейзажі природи та архітектури, квіткові композиції, портрети домашніх улюбленців – котиків і собачок випромінюють красу нашої землі, Кримського півострова...

Валентина НАСТИНА

КРИМСЬКІ НОТКИ ЛЬВІВСЬКОГО ДЖАЗУ

«Коли я приїхав, мені здалось, що Львів звучить джазово, – розповідає Халіл Халілов, кримськотатарський музикант, який нещодавно відкрив у місті Лева Школу джазу і сучасної музики. – Проживши тут півроку, я розумію, що тут є середовище, яке слухає і грає джаз. Щоб грати імпровізаційну музику, потрібно володіти певним багажем знань і вступити у певний зрілий етап своєї творчості. Львівські музиканти працюють на дуже високому рівні, і львів'яни люблять те, що вони грають. Джаз тут актуальний».

Львів – одна з джазових столиць України: де ще побачиш джазові концерти просто неба, що зирають тисячі шанувальників? Шоронку в місті проводяться фестивалі за участі зірок європейського чи навіть усесвітнього масштабу. А у 2014-му фестиваль Jazz Bez переніс частину своїх концертів у визволені міста Донбасу – Краматорськ, Артемівськ, Дружківку.

«У музичному клубі «Дзига» я познайомився з багатьма шикарними музикантами. Було відчуття, що я потрапив до Лондона, настільки блискуче вони грають, – говорить Халіл. – Але зараз вони, на жаль, війжджають з України, не маючи тут постійної хорошої роботи. Одне із завдань джазової школи – створити додатковий заробіток

для музикантів. Джерелами доходу для музиканта можуть бути концерти, продакшн і викладацька робота. І якщо з фестивалями у Львові проблем немає, то про школу йдеться лише зараз. Для Львова це – початок нових музичних традицій. Ми хотіли б створити широке джазове середовище, де музиканти передаватимуть свої знання учням, розкриватимуть новіталанти і, звісно ж, матимуть заробіток».

За його словами, приватних джазових шкіл дотепер не було не лише в Україні, але й у сусідній Польщі. Перші учні Школи джазу і сучасної музики вже розподілені по групах. Гітару тут викладає Тарас Кущінський, контрабас – Сергій Федорчук, фортеціано – Віталій Знак, вокал – Марта Лозинська, барабани – Ігор Гнідин. Є й теоретичні дисципліни: про історію музичного мистецтва розповідатиме композитор Богдан Сегін, музичну теорію – Андрій Арнаутов, українсько-американський музикант, відомий у джазовому світі як Ендрю Велентин. Банальні атестати школи не видаються: першим іспитом для учнів стане травневий фестиваль «Флюгери Львова», на якому учні виступатимуть перед публікою.

«Ми думали, що до нас прийдуть здебільшого діти, але наші перші учні мають різний вік і різний

рівень підготовки. В основному це молодь від 19 до 24 років. Я говорив з нашими учнями, навіть з дітьми, що запитував, чи самі вони обрали школу. Жоден не сказав, що його привели батьки! – з гордістю каже Халіл Халілов. За його словами, музикою не можна змушувати займатися – людина, досягнувши особистої зрілості, повинна сама усвідомити, що хоче грати джаз.

Переїзд або принаймні часті візити кримськотатарських музикантів з окупованого Криму до Львова сприяють тіснішій співпраці. Тут проводяться «Фестини кримськотатарської культури», кирилами стають постійними учасниками етнічних фестивалів і концертів. Восени 2014-го материкові джазові музиканти спільно з кримськотатарськими під керівництвом Халіла презентували проект «Музичні колаборації», що поєднує українську та кримськотатарську народну музику з джазом.

«Кримськотатарська музика дуже цікава, – коментує Халіл Халілов. – Я говорю це не тому, що я – кримський татарин, а тому, що чув це від багатьох музикантів. Адже Крим був на першіні багатьох культур, де тому його музика увібрала в себе дуже багато. У кримськотатарській хайтармі можна почути і східні, і балканські, і середземноморські

мотиви. У поєднанні з джазом виходить дуже багаторічна музика, і джазовим музикантам подобається з нею експериментувати. Ми намагаємося міксувати кримськотатарський джаз із українськими мотивами; з вокalom уже вийшло. Музична традиція нашого народу збагачується сучасною українською музикою».

Він розповідає, що кримськотатарська музика видозмінювалась через трагічні випробування, крізь які довелося пройти народу. Не може не відбитися на ній і теперішня окупація. Тож одна з місій школи – зберегти набутки кримськотатарської музики, допомагаючи охочим переселенцям навчатись. Кримськотатарським учням, які не мають змоги платити за навчання у джазовій школі, Халіл намагається допомогти, шукаючи стипендії та гранти. Він готовий до того, що музикант його народу доведеться вживати в екзилі: «У Криму намагаються в будь-який спосіб убити всю культуру. Нешодавно закрили наш єдиний кримськотатарський ансамбль «Крим». Роботи для артистів, які залишились там і сподіваються знайти собі місце в новому житті окупованого півострова, дедалі менше. Та дію анексії музикантам у Криму було складно – музичній культурі ніхто не придавав особливої уваги. Модерної кримськотатарської музики було дуже мало».

Халіл Халілов імпровізує з Тарасом Шевченком!

Попри лихоліття, яке переживає зараз Крим і вся Україна, джаз повинен звучати ствердно.

«Я думаю, наш сусід, який приніс в Україну війну, хоче, щоб ми були в депресії. Але наш обов'язок – працювати далі. Ми повинні творити, любити й не переривати свою